

II. gimnazija Maribor
Trg Miloša Zidanška 1, 2000 Maribor

47. srečanje mladih raziskovalcev Slovenije 2013

Sociologija religije

NOVI OBRAZI RELIGIOZNOSTI MLADIH

Raziskovalno področje: sociologija

Raziskovalna naloga

Avtor: Aljoša Polajžar

Mentor: Silvo Zapečnik

Maribor, februar, 2013

II. gimnazija Maribor
Trg Miloša Zidanška 1, 2000 Maribor

47. srečanje mladih raziskovalcev Slovenije 2013

Sociologija religije

NOVI OBRAZI RELIGIOZNOSTI MLADIH

Raziskovalno področje: sociologija

Raziskovalna naloga

Avtor: Aljoša Polajžar

Mentor: Silvo Zapečnik

Maribor, februar, 2013

Kazalo vsebine

Kazalo grafikonov	5
Kazalo tabel	5
Zahvala	6
Povzetek	7
1 UVOD	8
1.1 Problemi in raziskovalna vprašanja	8
1.2 Hipoteze	10
1.3 Namen raziskovalne naloge	12
1.4 Dosedanje raziskave	13
2 METODOLOGIJA DELA	14
2.1 Opis poteka anketiranja.....	14
2.2 Opis anketnega vprašalnika	15
2.3 Opis intervjuja.....	16
3 TEORETIČNI DEL	17
3.1 Religioznost.....	17
3.1.1 Novi načini izražanja religioznosti	18
3.1.2 Versko iskanje	19
3.2 VRSTE RELIGIOZNOSTI	20
3.2.1 Kazalci cerkvene religioznosti	20
3.2.2 Ljudska religioznost	20
3.2.3 Pojavi ljudske religioznosti	21
3.3 RELIGIJA	22
3.3.1 Institucionalna definicija religije.....	22
3.3.2 Strokovne definicije religije	23
3.4 RELIGIJA V SLOVENIJI	25
3.5 PREDSTAVITEV TRADICIONALNIH RELIGIJ	26
3.5.1 Krščanstvo	26
3.5.2 Islam	26
3.5.3 Judovstvo	27
3.5.4 Orientalška verstva	27
3.6 RELIGIJSKE SKUPNOSTI	28

3.7	SEKULARIZACIJA	29
3.7.1	Sekularni svet.....	30
3.7.2	Nova religijska gibanja (new age)	30
3.7.3	Sekularna religija	31
4	REZULTATI, ANALIZA IN INTERPRETACIJA	32
4.1	Pojasnila k prikazu in analizi rezultatov	32
4.2	Predstavitev vzorca.....	33
4.3	Prikaz in analiza rezultatov na vprašanja iz ankete	35
4.3.1	Veroizpoved, religioznost dijakov	35
4.3.2	Druga verovanja med dijaki, v kaj verjamejo	36
4.3.3	Stališča dijakov do družbenih vprašanj.....	45
4.3.4	Povezanost med Cerkvijo in dijaki, mnenje o Cerkvi	46
4.3.5	Obiskovanje verskih obredov	48
4.3.6	Koliko dijaki molijo	49
4.3.7	Dejavniki, ki vplivajo na vernost	50
4.3.8	Poznavanje novodobne duhovnosti in njena praksa	51
4.3.9	Elementi religioznosti odkriti pri dijakih	52
4.3.10	Mešanje verovanj	54
4.3.11	Dogmatsko verni katoliki	55
4.3.12	Vera in obiskovanje verskih obredov	55
4.4	Intervju s pripadnikom rastafarjanske veroizpovedi	57
4.4.1	Ovrednotenje intervjuja	57
5	SKLEPI.....	59
5.1	Potrditev oziroma opustitev hipotez.....	59
5.2	Možnost izboljšav	60
5.3	Kratka predstavitev rezultatov, nova spoznanja	61
5.4	Načelo družbene odgovornosti	62
6	VIRI IN LITERATURA	63
	PRILOGE.....	65
	Priloga1: Anketa	65
	Priloga 2: Intervju	68

Kazalo grafikonov

Grafikon 1: Spol anketirancev	33
Grafikon 2: Anketiranci po letniku	34
Grafikon 3: Veroizpoved dijakov	35
Grafikon 4: Samoocena religioznosti	36
Grafikon 5: Verovanje v tehnike napovedi prihodnosti	37
Grafikon 6: Verovanje v horoskope.....	37
Grafikon 7: Verovanje v numerologijo	38
Grafikon 8: Verovanje v usodo.....	39
Grafikon 9: Verovanje v reinkarnacijo.....	39
Grafikon 10: Verovanje v karmo	40
Grafikon 11: Verovanje v obstoj drugih nadčutnih sil.....	41
Grafikon 12: Verovanje v boga.....	42
Grafikon 13: Verovanje v posmrtno življenje.....	42
Grafikon 14: Mnenje o novih duhovnih tehnikah	43
Grafikon 15: Pomen boga v življenju katolikov	44
Grafikon 16: Verovanje v Kristusovo vstajenje	44
Grafikon 17: Nasprotovanje splavu	45
Grafikon 18: Nemoralnost skupnosti homoseksualcev	46
Grafikon 19: Zakrament birme.....	46
Grafikon 20: Vloga cerkve pri katolikih	47
Grafikon 21: Moralni zgled cerkve	48
Grafikon 22: Obiskovanje verskih obredov	48
Grafikon 23: Izvajanje verskih obredov.....	49
Grafikon 24: Dejavniki, ki vplivajo na vernost.....	50
Grafikon 25: Seznanjenost z new age duhovnostjo	51
Grafikon 26: Elementi religioznosti	52
Grafikon 27: Elementi religioznosti pri ateistih.....	53
Grafikon 28: Vera v boga in ostala verovanja	54
Grafikon 29: Dogmatsko verni katoliki.....	55
Grafikon 30: Dogmatsko verni katoliki ter njihovo obiskovanje verskih obredov	55
Grafikon 31: Vera v boga in obiskovanje verskih obredov	56

Kazalo tabel

Tabela 1: Versko povpraševanje in ponudbe	19
Tabela 2: Pripadnost državljanov RS določeni veroizpovedi.....	25

Zahvala

Zahvalil bi se mentorju Silvu Zapečniku, ki me je usmerjal skozi raziskovalno delo ter mi vedno dajal ustrezne napotke. Zahvalil bi se moji šoli, ki mi je omogočila natis anket, ter profesorjem, ki so mi omogočili izvedbo anketiranja med njihovimi urami. Moji profesorici slovenščine Alenki Miklavc se zahvaljujem za njeno pomoč pri lektorstvu besedila. Zahvalil bi se vsem dijakom, s pomočjo katerih sem opravil pilotno anketiranje, in vsem ostalim akterjem, ki so me med delom spodbujali in mi pomagali.

Povzetek

V svoji raziskovalni nalogi sem želel odpreti problematiko pojma religioznosti in raziskati, ali je tradicionalna religija resnično edini pokazatelj religioznosti v današnji družbi. Opozoriti sem želel, da je treba religioznost dodatno raziskati in upoštevati tako faktorje ljudske kot cerkvene religioznosti. Želel sem odkriti nove oblike religioznosti, kako se je ta pojem prilagodil novemu družbenemu okolju in kje ga lahko srečamo. Moja vodilna teza je bila, da ne živimo v sekularnem svetu, saj bo tudi pri mnogih, sicer opredeljenih za ateiste, opaziti religiozne elemente. Prav zaradi širokega religioznega trga me je zanimalo, v kolikšni meri je med mladimi prisoten verski sinkretizem. Svoje hipoteze sem preveril s pomočjo kombiniranega anketnega vprašalnika. Anketiral sem 186 dijakov od 1. do 3. letnika, pri mnogih vprašanih pa sem primerjal ciljni skupini vernih katolikov in nevernih (ateisti). Da bi spoznal še nekaj več o manj znani obliki religioznega, pa sem opravil tudi strukturiran intervju s pripadnikom rastafarjanske veroizpovedi. Ugotovil sem, da nikakor ne moremo trditi, da mladi razmišljajo samo sekularno, saj sem pri veliki večini anketirancev zaznal elemente religioznosti. Pri mnogih katolikih je opazno, da verjamejo tudi v druga verovanja, ki niso v skladu z nauki krščanske vere. Ugotovil sem, da se je trg religioznih vsebin razširil in so iskalcem dostopne raznolike verske vsebine. Religioznost pa velja za velik fenomen, ki bi ga morali še dodatno raziskati, če bi želeli dobiti prave odgovore.

Ključne besede: religioznost, religija, Cerkev, katoliki, ateisti, verovanja.

1 UVOD

Svojo nalogo bi začel s Prantlovo mislijo: »Vsekakor ni res, da se na Zahodu ne veruje, nasprotno, ljudje verujejo v skoraj vse.« (Počkar, 2011: 88).

Danes mladi izražajo različne oblike religioznosti. Na eni strani najdemo tiste, ki so še vedno cerkveno oziroma institucionalno religiozni in se strogo držijo načel ter naukov Cerkve. Ostali verniki so začeli kombinirati te nauke z nauki svoje prvotne religije in drugih religij, saj ta kombinacija, ki je prisotna na trgu religioznih vsebin, lahko izpopolni njihovo osebnost, jim odgovori na vprašanja o vlogi na svetu ipd. Ljudska religioznost in verovanja v razne ostale verske prakse so zelo razburkali sliko religioznosti. Med današnjimi mladimi je težko ločiti, kaj je za njih sveto in kaj posvetno. Trditi, da so verni oziroma religiozni samo tisti mladi, ki pripadajo kateri verski instituciji, ali tisti, ki se redno udeležujejo verskih obredov, bi bila napaka. (Počkar, 2011). Po mnenju sociologa Ulricha Becka se je spremenilo to, da danes ljudje verjamejo v skoraj vse. (Počkar, 2011: 88). Tako bom pri mladih iskal različne oblike ljudske religioznosti – ali verjamejo v srečne številke, v moč usode, v napovedovanje prihodnosti, v nadnaravne sile ipd.

1.1 Problemi in raziskovalna vprašanja

Kot problem opažam, da v današnji, po mnenju nekaterih strokovnjakov »sekularni« družbi, ne moremo vzpostaviti ostre razlike med vernimi in nevernimi. Prepričan sem, da se bodo tudi pri ateistih pokazali elementi religioznosti, ki ne bodo nujno povezani s tradicionalnimi verskimi nauki. Šlo bo za verovanja v nadnaravne sile, okultizem in za razna ostala verovanja (karma, reinkarnacija) ter praznoverja. Praznoverja mnogi avtorji istovetijo z nevernostjo, saj ta verovanja ne temeljijo na verskih naukih, zato npr. verovanje v horoskope in usodo uvrščamo pod praznoverja. Vendar menim, da bi morali biti previdni, saj se mnogi mladi ne odrekajo razmišljanju, ki je drugačno od sekularnega, kar bi pomenilo, misliti samo o »tem svetu« in ne priznavati ničesar nadčutnega, ampak se zatekati k novim verovanjem. (Počkar 2011.)

Tako se mi je postavilo raziskovalno vprašanje:

- **Ali je tradicionalna oziroma cerkvena religija resnično edini pokazatelj religioznosti v današnji družbi?**

Z dostopom do interneta in do raznih vsebin se je mladim odprl dostop do drugih religijskih nauk, kot sta nauk o reinkarnaciji in verovanje v karmo. Zanimivo bo videti, ali so tudi katoliški del mladine dosegle te vsebine ljudske, sakralne religije in nauki drugih verstev.

Zato me bo zanimalo tudi:

- **Ali prihaja med mladimi vernimi katoliki do verskega sinkretizma¹?**

Želim opozoriti, da bi se v Sloveniji morale izvesti natančnejše raziskave na temo vernosti/religioznosti mladih, saj si moramo v moderni družbi postaviti nova vprašanja na temo religioznosti, ker se je tudi ta pojem, podobno kot številne druge stvari modernega sveta, specifično prilagodil novemu modernemu okolju. Raziskave pa bi morale pokazati, kaj ljudje iščejo kot alternativo za tradicionalna verstva. Iz tega sledi novo raziskovalno vprašanje:

- **Katera verovanja so med mladimi alternative za tradicionalna verstva?**

Preiskal bom tudi vez med katoliki in Cerkvijo, koliko se katoliki udeležujejo verskih obredov, se strinjajo s stališči Cerkve in koliko jih še veruje v osnovne cerkvene dogme. S tem bom preverjal »cerkveno« religioznost katolikov in povezavo z obiskovanjem cerkvenih obredov. Zanimivo bo videti v kolikšni meri se na področju religioznosti sploh razlikujeta skupini katolikov in ateistov.

- **Ali so katoliki bolj dovzetni za ostala verovanja kot ateisti?**

¹ Sinkretizem je spajanje različnih, tudi nasprotnih verovanj ter prepričanj. Pogost je v teologiji in mitologiji religije. (Wikipedia, 11. 11. 2012)

1.2 Hipoteze

Moje raziskovalno delo so usmerjala raziskovalna vprašanja in pred tem postavljene hipoteze, tako da sem jih lahko pri teoretičnem in empiričnem delu ovrigel ali potrdil. Med samim raziskovalnim delom, preučevanjem strokovne literature in sestavljanjem anketnega vprašalnika sem oblikoval še nekaj novih hipotez, saj se je s poglobljanjem v to področje spremenil tudi moj pogled na temo verovanja in religioznosti.

- 1. Katoliki so manj dovzetni za ostala verovanja kot za verovanje v usodo, horoskope, nadnaravno, vedeževanje, karmo, reinkarnacijo in numerologijo kot neverni (ateisti).**

Predvidevam, da večji del katolikov najde vero, ki jo potrebuje zase v naukih krščanstva (verovanje v boga, posmrtno življenje, Kristusovo vstajenje), medtem, ko bi se duhovna praznina pri ateistih lahko poznala tako, da bi verjeli v razne druge oblike verovanj.

- 2. Predvidevam, da bo večina opredeljenih ateistov kazala znake religioznega mišljenja oziroma bom pri večini našel elemente religioznosti.**

- 3. Predvidevam, da bo pri večini katolikov, ki verujejo v boga, opaziti tudi druge oblike verovanj, ki pa niso združljive s katoliškimi nauki.**

Kombiniranje verskih naukov in verovanj je po mojem mnenju vedno bolj prisotno v današnji družbi, saj je izbira zaradi lažjega pretoka informacij vedno večja.

- 4. Pri več kot eni tretjini oseb, opredeljenih kot ateisti, bo opazno, da se poslužujejo molitev v izrednih trenutkih.**

- 5. Menim, da bo samoocena religioznosti pokazala, da je »vsaj malo religioznih« dijakov več od nereligioznih.**

Kljub porastu sekularnega razmišljanja med mladimi je še vedno več tistih, ki se imajo za vsaj malo religiozne (verne).

- 6. Menim, da bo na področju nekaterih družbenih vprašanj opazen le manjši vpliv glede na versko pripadnost.**

Opažam, da Cerkev v javnosti izgublja podporo, da njena stališča glede družbenih vprašanj niso več merilo katolikom, kako naj se opredeljujejo glede teh vprašanj. Z razvojem modernega sveta so v njihovo življenje vstopili nove vrednote in nova stališča.

7. Predvidevam, da večina katolikov meni, da Cerkev v njihovem življenju izgublja pomen in jim ne daje moralnega zgleda.

Podobno kot pri prejšnji hipotezi opažam, da Cerkev izgublja svoj vpliv, kar se bo verjetno poznalo tudi pri mnenju katolikov.

8. Predvidevam, da manj kot polovica katolikov verjame cerkvenim dogmam, kot so: Kristusovo vstajenje, vera v Boga in posmrtno življenje.

Med mladimi katoliki te dogme postajajo zastarele in vanje ne verjamejo več.

9. Predvidevam, da bo manj kot 15 % opredeljenih za katolike hkrati verjelo v Kristusovo vstajenje, v Boga in posmrtno življenje.

Ta hipoteza je podobna prejšnji, vendar bom tukaj iskal dijake, ki jih bom označil za »dogmatsko verne«, torej bodo hkrati verjeli v tri izbrane verske resnice.

10. Predvidevam, da bo večina anketirancev mnenja, da bi novodobne duhovnosti (meditacija, joga) pomagale njihovu duhu.

V ospredje prihajajo novodobna duhovna gibanja, ki ponujajo duhovni mir s pomočjo različnih tehnik, dve izmed njih sta meditacija in joga. Menim, da bo mnenje mladih, da te tehnike lahko pomagajo njihovu duhu, izredno pozitivno.

11. Predvidevam, da sklep, da ljudje, ki hodijo manj kot enkrat mesečno v cerkev, niso verni v skladu z nauki krščanstva, ne drži.

Tudi sam poznam veliko ljudi, ki verujejo v boga, vendar nimajo časa, da bi se pogosteje udeleževali verskih obredov. Funkcija cerkve kot prostora druženja vernikov je zamrla, saj mesto ponuja veliko drugih možnosti za druženje ljudi.

1.3 Namen raziskovalne naloge

Vzroki za to, da sem se odločil napisati raziskovalno nalogo, gotovo tičijo v tem, da želim kritično in z novega izvirnega vidika odpreti vprašanje religioznosti v današnji družbi, saj le-to gotovo ni enoznačno. Želim osvetliti pojem religioznosti in opozoriti stroko na kompleksnost tega pojma, ki ga je potrebno preučiti z natančnejšimi preiskavami, tako psihološkimi kot sociološkimi, da bi lahko dobili pravo sliko naše morda postkrščanske, po mojem mnenju pa gotovo ne postsakralne družbe. S tem bi lahko raziskovanje religije v Sloveniji dobilo nove dimenzije.

Zastavljeni cilji:

- Natančno preučiti izbrano strokovno literaturo, ki je povezana s tem tematskim področjem.
- S pomočjo teoretičnega in empiričnega dela poiskati odgovore na raziskovalna vprašanja in potrditi ali ovreči zastavljene hipoteze.
- Spoznati in preučiti problematiko pojmov religija in religioznost.
- Preveriti versko sliko v Sloveniji.
- Primerjati ciljni skupini ateistov in katolikov, s tem posredno ugotoviti vpliv religije na stališča do družbenih vprašanj in vpliv religije na ostala verovanja.
- Odkriti nove obraze religioznosti in religioznega razmišljanja med mladimi. Po možnosti opraviti intervju s pripadnikom manj znanih oblik verovanj.
- Opozoriti, da mladi morda ne verujejo v okvirih tradicionalne vere, vendar so pri njih še vedno prisotni elementi religioznosti.

1.4 Dosedanje raziskave

Na internetu sem zasledil, da so nekateri mladi že raziskovali religijo, vendar ne na način kot bom raziskoval sam. Raziskovalci so si zastavili drugačne cilje in postavili drugačna vprašanja. Z raziskovalnimi nalogami bi lahko primerjal samo pripadnost veroizpovedi, odločil pa sem se, da bom to primerjavo opravil s pomočjo podatkov državnega statističnega urada.

Moja raziskava bo pravo nasprotje raziskavi sociologa Nika Toša iz leta 1997, ko je slovensko vernost razdelil po naslednji tipologiji:

Tip A - nereligiozni. Glavna značilnost skupine A je izpraznjenost religioznih vsebin; takšnih je bilo 60,1 % Slovencev:

Tip B - avtonomno oziroma individualno religiozni; to je skupina, ki poljubno sprejema ponujene religijske koncepte; v to skupino je bilo uvrščenih 21,2 % Slovencev;

Tip C - cerkveno religiozni; v to skupino sodijo ljudje, ki živijo v skladu s cerkvenimi nauki, ortodoksno, dogmatsko; v to skupino je sodilo 18,7 % Slovencev. (Žagar, 2007).

Sam bom poskušal uporabiti čim širšo tezo religioznosti, saj menim, da bom na ta način dobil popolnejšo sliko o stanju religioznosti v slovenski družbi.

2 METODOLOGIJA DELA

Moja raziskovalna naloga je sestavljena iz teoretičnega in empiričnega dela. Za pisanje teoretičnega dela sem preučeval religijo in religioznost ter pri tem uporabljal raznolike vire, da bi si z njimi lahko ustvaril kritični pogled na fenomen verovanja/religioznosti. Spremljal in preučeval sem raziskave različnih sociologov ter njihove razlage pojmov religije, religioznosti in iskal povezave, kaj bi lahko v današnji družbi kazalo na nove oblike religioznosti. Za empirični del sem si izbral dve različni metodi dela: anketni vprašalnik in intervju.

2.1 Opis poteka anketiranja

Za ciljno skupino anketirancev sem si izbral dijake od 1. do 3. letnika. Dijake sem izbral naključno, vsem pa je skupno to, da so dijaki gimnazije, katero tudi sam obiskujem. Opravil sem tudi pilotno anketiranje in to kar 3-krat. V njem so vsakič sodelovali 4 dijaki, ki so podali pripombe na anketo in opozorili na nejasnosti, ki sem jih v največji meri upošteval. Ob ponovnem pregledu ankete sva se z mentorjem odločila, da lahko opravim anketiranje.

Anketiranje je potekalo na moji gimnaziji med šolskimi urami. Dijaki so anketo v povprečju reševali 5 do 10 minut, med samim anketiranjem sem bil v razredu vedno prisoten. Anketiranje je potekalo med 9.30 in 13.30, skupno pa sem anketiral 7 razredov. Med anketiranjem so dijaki včasih postavljali vprašanja, na katera sem vedno odgovoril ter pojasnil nejasnosti, kot npr.: dijakinja mi je opisala, kako ona prakticira duhovnost in me vprašala, ali se naj opredeli za new age duhovnost ali za neverno. Po opisu njene prakse meditacije in joge sem ocenil, da lahko obkroži črko pod new age duhovnostjo.

V mojem vzorcu je skupaj sodelovalo 186 dijakov, od tega 84 fantov in 102 dekleti. 52 dijakov obiskuje 1. letnik, 78 dijakov 2. letnik in 56 dijakov 3. letnik.

Menim, da lahko rezultate ankete posplošim le do neke mere. V anketiranju so sodelovali samo dijaki, ki obiskujejo gimnazijski program. Anketiranje bi bilo potrebno opraviti tudi v ostalih srednjih strokovnih in poklicnih šolah. Prav tako bi za posplošitev bilo potrebno raziskavo izvesti v različnih regijah Slovenije, saj to gimnazijo večinoma obiskujejo dijaki podravske regije.

2.2 Opis anketnega vprašalnika

V anketi sem predpostavil, da se bo velika večina tradicionalno religiozno orientiranih opredelila za katolike, zato sem nekatera vprašanja omejil samo zanje, zanemaril pa sem pripadnike drugih verstev, saj sem ocenil, da bo njihovo število zanemarljivo majhno. Tako moram opozoriti, da je sestava ankete prilagojena predpostavki, da bo velika večina pripadnikov veroizpovedi katoličanov. Pravoslavne manjšine nisem želel združiti s katoliki, saj kljub temu da so oboji kristjani, lahko pride do razlik pri družbenih vprašanjih in kulturi. Pa tudi položaj manjšinske skupnosti je drugačen od večinske, tako da bi bilo potrebno upoštevati tudi mnoge druge družbene dejavnike. Sestavil sem anketo kombiniranega tipa, ki so jo sestavljala vprašanja zaprtega in polodprtega tipa.

Vprašanje 1. a je polodprtega tipa, vprašanje 1. b pa zaprtega tipa, kjer so se anketiranci morali odločiti za enega izmed podanih odgovorov. V tem sklopu vprašanj sem dijake ločil glede na pripadnost veroizpovedi in poiskal njihovo oceno religioznosti. 2. nalogo je sestavljalo 12 vprašanj zaprtega tipa, kjer so dijaki na lestvici od 1 do 5 izbrali eno številko. Vprašanja so bila povezana s temo, koliko danes mladi verjamejo v druga verovanja, namen je bil poiskati elemente ljudske religioznosti in preveriti koliko kristjani verjamejo v nauke krščanstva. Moram pa opozoriti, da bi na to temo lahko postavil še več vprašanj. 2 izmed 12 vprašanj sta bila vezana na katolike. 3. naloga je vsebovala 5 vprašanj zaprtega tipa, kjer sem preverjal vpliv Cerkve na področju družbenih vprašanj in povezanost mladih katoličanov s Cerkvijo, ki se lahko kaže tudi v zakramentu birme. Dva izmed vprašanj sta bila namenjena katolikom, spraševala pa sta o vlogi Cerkve v njihovem življenju.

Nalogi 4. a in 4. b sta bili polodprtega tipa, kjer sem iskal elemente cerkvene religioznosti (prisotnost pri obredih, molitev). Pri petem vprašanju zaprtega tipa sem iskal dejavnik, ki je po mnenju mladih najpomembnejši za njihovo vernost, na vprašanje so odgovarjali samo katoliki. Pri 6. a vprašanju zaprtega tipa sem iskal poznavanje novodobne duhovnosti med mladimi in prakticiranje le-te. Pri vprašanju odprtega tipa 6. b so tisti, ki so odgovorili, da novodobno duhovnost poznajo in prakticirajo, opisali, kako to počnejo.

2.3 Opis intervjuja

Prav tako sem opravil tudi intervju na gimnaziji, v času po pouku z dijakom, ki obiskuje prvi letnik. Izvedel sem, da veruje v veroizpoved rastafarjanstvo, ki se mi je zdela manj znana in zelo zanimiva za raziskavo. Kaj mu ta vera prinaša v življenju, koliko pozna nauk in njegov položaj danes v Sloveniji. Opravil sem strukturiran intervju, intervjuvancu pa sem vprašanja posredoval že nekaj dni prej, da si jih je lahko ogledal in o njih premislil. Med intervjujem sem si delal zapiske, celoten intervju pa sem tudi zvočno posnel, da sem lahko nato odgovore dopolnil. Skupaj je intervju obsegal 10 vprašanj.

3 TEORETIČNI DEL

3.1 Religioznost

Avtorji T. Lawson, Jones in Roth Moores poudarjajo v razpravi o sekularizaciji, da obstaja le malo dokazov, da se posamezniki docela odrečejo religioznemu mišljenju, npr. pojav novih alternativnih terapij, raznih podtalnih teologij (vraževerja, NLP ...) (Jones, Lawson, & Moores, 2004).

To pomeni, da enačenje religioznosti s pripadnostjo Cerкви, danes ne vzdrži več. Ob tem se vprašam ali je v zgodovini to sploh kdaj vzdržalo. Antropolog A. F. Wallace je sredi 60. let 20. stol. ocenjeval, da se je v človeški zgodovini pojavilo cca. 100.000 različnih oblik religioznosti. Sociologa R. Stark in W. S. Bainbridge pa navajata še veliko večjo številko, 200.000 različnih oblik religioznosti. (Počkar 2011.) Pravi merilec za določanje človekove religioznosti je individualna religioznost, katere problem pa je, da je težko merljiva, zato je po mnenju sociologa Luckmanna raziskovalcem preprosteje posplošiti, izražanje religioznosti samo na pripadnost verski organizaciji ali prisotnost ob verskih ritualih/obredih in sledenje verskemu nauku. Tako, da večina izmed njih meri cerkveno religioznost v okviru tradicionalnih religioznih institucij. (Luckmann, 1997).

Pri opredeljevanju religioznosti pridemo do zanimivega vprašanja. Po mnenju sociologa Luckmanna o vprašanju naše identitete in življenjskih vprašanj vedno izhajamo iz določenih predpostavk, vedno v nekaj »verujemo«. Verni ljudje čutijo, da je tisto, v kar verujejo, resnično. Je pa vprašanje, ali pri mladih to postajajo razna nova verovanja, ki zapolnjujejo praznino. Opazimo lahko, da se je trg religioznega povpraševanja in izbire krepko premešal. (Lopert, 2008).

Zanimiv fenomen se mi zdi kategorija »sveto«. Po nekaterih tveganih tezah se danes »sveto« vse bolj odlepuje od religije in vstopa v kategorijo, ki ni nujno prekrita z religijo. Pri ljudeh se pojavlja želja oziroma potreba po svetem. Prav to bi lahko bil predmet novih religioznih preiskav, kaj je tisto »novo« sveto, ki se odleplja od posvetnega in vstopa v religiozno sfero posameznika. Ugotavljam, da brez posvetnega ne more obstajati sveto, kar je za določenega

posameznika sveto, preko česa izraža svojo religioznost, je stvar njegove osebne izbire. (Škamperle, 2007).

Med religiozno razmišljanje lahko po mojem mnenju uvrstimo tudi verovanje v nadnaravno, kot bom kasneje ugotovil, je vera v nadnaravno ena izmed značilnosti religij (religioznega). Za definicijo nadnaravnega bom uporabil: »Nadnaravno se nanaša na sile onstran narave, ki lahko odpravijo ali ignorirajo naravne sile.« (Stark & Bainbridge, 2007: 266). Iz tega sklepam, da če človek verjame, da njegovo življenje vodi sila usode, verjame v nadnaravno silo. Menim, da prav to dela našo družbo religiozno, saj se pojavljajo razna nova verovanja v nadnaravno, v sile, ki posegajo v človekovo nadčutnost.

3.1.1 Novi načini izražanja religioznosti

V modernih družbah prihaja do drugačnih, bolj individualiziranih oblik izražanja religioznosti. Religija in religioznost sta v veliki meri umeščena v posameznikovo privatno oziroma zasebno sfero in njegov prosti čas. Načelo izbire pomeni, da si lahko posamezniki znotraj pluralno religiozne družbe izberejo tiste vsebine, ki jim ustrezajo. Novo izražanje je povezano z večjo prostorsko in družbeno mobilnostjo, višjo izobrazbeno strukturo, večjo izpostavljenostjo množičnim medijem. (Počkar, 2011).

Sociolog Campbell meni, da so se vzhodnjaške ideje duhovnosti, ki so v zadnjem stoletju preplavile Zahod, prepletle s sodobnim potrošništvom, vera je na voljo kot potrošniško blago. Na spletni strani www.parapsihologija.si najdemo številne ponudbe, npr. očiščenje duše, ocena karme, napovedi srečnih loto števil in druge ponudbe. Primeri so joga, ki jo na Zahodu povezujejo predvsem z zdravjem, dobrim počutjem in lepoto. Z jogijskimi tehnikami si pomagajo poslovneži v dirki za čim večjim dobičkom, saj naj bi meditativne in jogijske tehnike pripomogle k razvoju vseh naših resničnih potencialov. Za primerjavo izvornih in predelanih praks velja omeniti, da so bile jogijske prakse v okolju, iz katerega izhajajo, prvotno namenjene pripravi na smrt. Tudi koncepta karme in reinkarnacije sta bila pretvorjena v značilno zahodnjaško idejo osebnega napredka. Guruji svetujejo korporacijam, kako iz zaposlenih izvleči čim večji dobiček. (Počkar, 2011).

Tukaj bi uporabil pojem revitalizacija religij, ki »pomeni prilagajanje religije novim družbenim razmeram oziroma oživljanje religije. Kaže se v oživljanju ljudske religioznosti, novih religijskih gibanjih, sekularni in civilni religiji.« (Počkar, 2011: 114).

Iz tega lahko izpeljem, da lahko pod religiozne prvine štejem tudi razne oblike vraževnosti in drugih modernih kultov.

3.1.2 Versko iskanje

Zanimiv se mi zdi diagram verskega iskanja, ki prikaže, kaj v današnjem času religiozni ljudje iščejo in na kakšne ponudbe naletijo.

Tabela 1: Versko povpraševanje in ponudbe

Povpraševanje	Ponudbe
• Kriza smisla: posamezniki izgubijo svojo osebno pot, potrebujejo nov kažipot za naprej ali novega vzornika • Hrepenenje po doživetju (radovednost) • Iskanje resnice (orientacijska kriza) • Želja po skupnosti in varnosti • Iskanje upanja (prihodnost) • Hrepenenje po začaranem svetu • Vprašanja o onostranstvu in smrti	• Vzhodna verstva oz. verstva poti (hinduizem, budizem) • Meditacija, duhovna pot (joga, zen) • Učitelj (guru) kot vzornik • Ezoterika • Sekte, ki mešajo verstva • Naravna verstva • Astrologija • Okultizem • Psihokulti in okultno spiritualistične ponudbe • Duhovno zdravljenje • Fundamentalizem • Postopki za doživetje telesa

Vir : (Škafar, 1997)

3.2 VRSTE RELIGIOZNOSTI

Ob preučevanju literature sem ugotovil, da mnogi avtorji delijo religioznost na cerkveno in ljudsko religioznost. Menim, da predvsem druga pridobiva na pomenu v moderni družbi.

3.2.1 Kazalci cerkvene religioznosti

Za raziskovanje religioznosti se lahko uporabi Glockov in Starkov model petdimenzionalne religioznosti:

- ideološka razsežnost, ki ponazarja stališče do verskega nauka;
- ritualna razsežnost, meri udeležbo pri obredju;
- izkustvena razsežnost, ugotavlja stopnjo verskega doživetja;
- intelektualna razsežnost, predstavlja poznavanje dejstev o veri ter stopnjo verovanja v njihovo nesporno resničnost;
- posledična razsežnost, kaže na stopnjo izpeljave verskih določil v vsakdanjem življenju. (Žagar, 2007: 23).

Iz tega lahko izpeljemo model verske (cerkvene) religioznosti, ki v primeru katolicizma temelji na verovanju v temeljne dogme krščanstva, obiskovanje verskih obredov (maš, procesij), stopnja pomembnosti Boga in življenje krščanskih nauk v življenju katolika, vpliv stališč Cerkve in vere na njegova prepričanja ter stališča. (Žagar, 2007).

3.2.2 Ljudska religioznost

Kerševan, ki ga gospa navaja v svojem diplomskem delu, meni, da je danes nevzdržno obravnavati religioznost samo z vidika cerkvene religioznosti in individualizirane vere. Kerševan opaža, da obisk cerkva morda pada, naraščajo pa praznovanja oziroma krščanski obredi, ki so povezani s praznovanji novega življenjskega cikla (npr. krst). (Glavnik, 2011).

Primeri ljudske religioznosti so vedeževanje, verovanje v usodo, čudeže, astrologijo, horoskope, parapsihologijo, numerologijo, magično (prikrito) ipd. Ljudje verjamejo, da jim

zvezde napovedo prihodnost in da je njihovo ravnanje odvisno od položaja zvezd. Verjamejo, da se je že pred njihovim rojstvom začrtala usoda in da se jim bo v življenju godilo na tak način. Pod ljudsko religioznost lahko štejemo tudi ljudske pobožnosti (krajevni praznik svetnikov, procesije, romanja ...). Uveljavljajo se različna religiozna praznovanja, npr. božič v vedno bolj komercializirani obliki ali velikonočno praznovanje (velikonočni zajčki). Martinovo namenjeno slavi v spomin sv. Martinu postaja praznik, ko ljudje praznujejo zrelost vina ali praznik vseh svetih, ko se ljudje množično podajo na pokopališča ter tja nosijo cvetje in sveče. V okviru ljudske religioznosti se uveljavljajo nova romarska središča (Međugorje), šmarnice, žegnanja, romanja. (Počkar, 2011).

Kerševan je mnenja, da pri ljudski religioznosti gre za neortodoksne interpretacije in prakse, ki hkrati niso del kakšne druge institucionalne religijske vsebine. Opaža pa tudi, da pri ateistih ni nujno prisotno oboje, torej da nekateri ateisti ne zavračajo hkrati cerkvene in ljudske religioznosti. Iz tega izhaja, da vsi ateisti ne nasprotujejo in zanikajo magičnih praks in praznoverja. (Glavnik, 2011).

3.2.3 Pojavi ljudske religioznosti

USODA – »je v naprej določen potek dogodkov, ki se bodo zgodili določeni osebi ali na splošno. Je koncept, ki temelji na tem, da obstaja določen naravni red v vesolju.« (Wikipedia, 5. 1. 2013).

PARAPSIHOLOGIJA – »veda, ki raziskuje skrivnostne pojave, ki so na kakršenkoli način v zvezi s človekovo dušo. Merilo, da se nekateri naravni fenomeni uvrstijo v sfero parapsihologije, je, da se ta pojav giblje zunaj znanih zakonov o energiji, kar pomeni, da parapsiholoških pojavov ni mogoče sprožiti z nobeno znano obliko energije. Izkušnje kažejo, da so ti fenomeni po navadi povezani s človeško podzavestjo in duhom.« (Škafar, 1998: 32).

KARMA – »označuje ezoterični pomen vzrokov in posledic, ki sledijo vsakemu dejanju. Karma zajema vse, kar smo počeli, počnemo in kar bomo počeli. Dejanja, ki jih počnemo zdaj, vplivajo na našo prihodnost, dejanja, ki smo jih opravili v preteklosti, pa na našo sedanost. Zakon karme lahko razumemo kot tretji Newtonov zakon akcije in reakcije.« (Wikipedia, 11. 1. 2013).

HOROSKOP – »astrologija uči, da na človekovo življenjsko pot in njegov značaj odločilno vpliva položaj planetov v trenutku njegovega rojstva. Danes večina mladih bere tedenski horoskop, ki je narejen brez natančnih analiz in ga je mogoče najti v raznih časopisih in revijah.« (Škafar, 1998: 35).

PREROKOVANJE IZ KART – »kot primer bi lahko izpostavili tarot karte, ki veljajo tudi za veljavno okultno prakso.« (Škafar, 1998: 36).

3.3 RELIGIJA

Religija velja na področju sociologije za fenomen, ki neprestano spreminja svoje oblike. V času raziskovanja sem zasledil mnoge različne teze, kaj je religioznost in kaj religija, vendar so se vedno pojavili različni problemi, saj se ves čas razvijajo nove religijske oblike, zato bi bila omejitev pojma religioznosti napaka. Pojavile so se tri vrste definicij: strokovne definicije (družboslovci), popularne definicije (širša javnost) in institucionalne definicije (zakonodaja, sodišča). (Črnič, 2008).

3.3.1 Institucionalna definicija religije

To definicijo religije uporabljajo sodišča, ko določajo, ali naj se neki skupini da status religije ali ne. Prave definicije ni, sodišče pa o statusu presoja na podlagi kriterijev, ki jih mora izpolnjevati določena religiozna dejavnost, če želi pridobiti ta status. Mnoge religiozne dejavnosti se otepajo tega statusa, saj posledično ne smejo delovati v šolah. Tako so v šolskem letu 2001/2002 na Slovaškem v šolah prepovedali jogo kot izbirno vsebino pri športni vzgoji, saj naj bi vsebovala elemente vzhodnjaških verovanjskih praks. Prav tako so institucije, posebej v Ameriki proti novim religioznim gibanjem in s sedanjo zakonodajo je težko pridobiti status religije. Prinaša pa pravni status tudi številne prednosti, kot so: možnost davčnih olajšav, lažje pojavljanje v medijih, lažje pridobivanje novih članov. (Črnič, 2001).

3.3.2 Strokovne definicije religije

Definicij, kaj je religija, je veliko, naštel bom nekatere izmed njih. Obstajajo pa razlike med izključevalnimi in vključevalnimi definicijami. Tiste, ki govorijo o religiji samo takrat, ko govorijo o bogu (bogovih) ali nadnaravnih bitjih, so izključevalne. Definicije, ki govorijo o verovanju, vendar brez bogov, so vključujoče. Lahko vključujejo sisteme verovanj (psihoanaliza, budizem, pozitivno mišljenje, komunizem). (Jones, Lawson & Moores, 2004).

Po prepoznavnem predstavniku funkcionalizma Durkheimu je religija »poenoten sistem verovanj in praks, povezanih s svetimi rečmi, ki se jih postavlja stran od drugih in ki so prepovedane. Združujejo se v eno samo moralno skupnost, ki jo vsi, ki se ji pridružujejo, imenujejo Cerkev« (Počkar, 2011: 92). Če razčlenim Durkhaimovo opredelitev, je religija sestavljena iz verovanja, obredov, »svetega« in skupnosti (Počkar, 2011). Funkcionalistične definicije lahko vključujejo izključevalne definicije (bog) in mnoge druge aspekte, kot so: ideologija, nacionalizem, ateizem, marksizem. Hkrati pa funkcijo religije vidijo v dejavnostih, ki promovirajo družbeno solidarnost in ustvarjajo kolektivno identiteto (politične kampanje, šport, umetnost, glasba). Religija ima za funkcionaliste kompenzacijsko in integracijsko funkcijo (Črnič, 2008).

Zanimiva funkcionalistična definicija religije se mi zdi Yingerjeva definicija, po kateri je religija »sistem verovanj in praks, s pomočjo katerega se določena skupina ljudi sooča z ultimativnimi problemi človeškega življenja« (Yinger, Črnič, 2008: 1011). Ta definicija je še bolj odprta in dobro opisuje današnje stanje religioznosti. Ameriški sociolog Wilson je izdelal 20 najpogostejših značilnosti religij oziroma kriterijev, na podlagi katerih se lahko nekaj prizna za religiozno. Povzel bom nekatere:

1. Verovanje v sile, ki presegajo normalno čutno zaznavo.
2. Verovanje, da te sile neposredno vplivajo na naravni in družbeni red, ki so ju tudi ustvarili.
3. Verovanje, da so/bodo v nekem (preteklem, sedanjem, prihodnjem) trenutku v človeške zadeve posegle nadnaravne sile.
4. Verovanje, da nadnaravne sile nadzorujejo in upravljajo človeško zgodovino in usodo.

5. Verovanje, da je človekova usoda v tem in naslednjih življenjih odvisna od razmerja s temi silami.
6. Verovanje, da ima posameznik kljub nadzoru nad njegovo usodo možnost vpliva (s predpisanim obnašanjem) na sedanje ali prihodnje življenje.
7. Predpisani individualni ali skupinski obredi.
8. Določeni postopki, s katerimi lahko posamezniki ali skupine prosijo te sile za pomoč.
9. Jezik, določeni objekti, kraji, zgradbe in letni časi so še posebej povezani z nadnaravnimi silami in tako lahko postanejo predmet čaščenja.
10. Ob določenih priložnostih se s praznovanjem, romanjem, pokoro (post) ipd. obeleži spomin na dogodke iz življenja božanstev, prerokov ali pomembnih učiteljev.
11. Obstaja privilegiran sloj religijskih specialistov, ki so skrbniki objektov, krajev in spisov ali učitelji doktrine ter obredov in/ali moralni vzgled.
12. Resničnost naukov in učinkovitost obredov so dogma, ki je sprejeta brez empiričnega preizkušanja; za doseg transcendentnih, nadnaravnih ciljev je potrebna vera. (Črnič, 2001: 1012).

Nobena izmed religij ne izpolnjuje vseh kriterijev, vendar se v vsakem religioznem pokažejo druge značilnosti religioznega (Črnič, 2001). V točki 1 opažam, da se za religiozno lahko opredeli verovanje v sile, ki presegajo nadčutno zaznavo, torej recimo v silo usode ali višjo silo, za katero mnogi verjamejo, da vodi njihovo življenje. Torej ljudje, ki verjamejo v sile nadčutne zaznave in ki verjamejo, da jim bodo te sile prinesle ali srečo/nesrečo ali kaj drugega v življenju, lahko označimo za religiozne. Ljudje, ki verjamejo v tehnike napovedovanja prihodnosti, menijo, da lahko tisto skrito (sila) ali kaj drugega napove njihovo prihodnost, tudi takšne lahko označimo za religiozne.

3.4 RELIGIJA V SLOVENIJI

V tej tabeli je prikazana verska pripadnost slovenskih državljanov po popisih prebivalstva v letih 1991 in 2002.

Tabela 2: Pripadnost državljanov RS določeni veroizpovedi

Vera	1991 (%)	2002 (%)
Katoliška	71.6	57.8
Evangeličanska	0.7	0.8
Druga protestantska	0.1	0.1
Pravoslavna	2.4	2.3
Druga krščanska	0.1	0.1
Islam	1.5	2.4
Judovska	0.0	0.0
Orientalaska	0.0	0.1
Druge religije	0.0	0.0
Vernik, a ne pripada nobeni veroizpovedi	0.2	3.5
Ne veruje, ateist	0.4	10.1
Ne želi odgovarjati	4.2	15.7
Neznano	14.6	7.1

(Vir: Urad Vlade RS za verske skupnosti, 2008)

Zelo (za 17-krat) se je povečal delež vernikov, ki so verni, vendar ne pripadajo nobeni veroizpovedi, morda so tukaj mnogi, ki so prej vztrajali pod okriljem Cerkve, sedaj pa v svojem religioznem življenju tega okvirja ne potrebujejo več. Opazen pa je tudi porast nevernih (ateistov), menim, da se bo med mojo raziskavo za ateiste opredelilo še veliko več mladih. Zavedam pa se tudi, da bom v vzorcu težko zajel vse verske manjšine, saj vzorec ne bo dovolj razpršen. Prav tako bodo moja starostna skupina samo dijaki.

Do leta 2008 je bilo v Sloveniji registriranih 43 cerkva in drugih religioznih organizacij. So se pa, še posebej v zadnjih letih, začele registrirati razne krščanske organizacije, ki po izvoru izhajajo iz Katoliške cerkve. Leta 2007 se je registrirala duhovna skupnost Oriš-energija narave, tako lahko vidimo, da je v slovenskem prostoru vedno širši trg religiozne izbire (Urad Vlade RS za verske skupnosti, 2008).

3.5 PREDSTAVITEV TRADICIONALNIH RELIGIJ

3.5.1 Krščanstvo

Je monoteistična religija, ki temelji na naukih Jezusa Kristusa. Po svetu ima skupaj cca. 1,9 milijarde pripadnikov (Počkar, 2011). Deli se na tri večje skupine: katolištvo, pravoslavlje in protestantizem. Povsod, kjer se pojavlja krščanstvo, najdemo tudi druge manjše skupine, povezane s krščansko veroizpovedjo. Krščanstvo ima za temelj sveto knjigo Biblijo, ki je sestavljena iz Stare in Nove zaveze. Verniki se udeležujejo verskih obredov, kot so maše, romanja in druge procesije. Kristjani verujejo, da obstajajo nebesa in pekel, tisti, ki bodo delali dobro in se bodo kesali za svoje grehe, bodo odšli v nebesa, drugi pa v pekel. (Škafar, 1998).

3.5.2 Islam

Verniki verujejo v enega in edinega boga Alaha. Mohamed je zadnji in največji prerok, sveta knjiga pa je Koran (Jones, Lawson, & Moores, 2004). Skupaj naj bi bilo že 1,1 milijarde muslimanov, vedno več pa jih je tudi v Sloveniji zaradi priseljevanja iz bivših jugoslovanskih republik. Beseda islam pomeni podrejenost oziroma vdanost bogu, hkrati pa je najmlajša

izmed treh Abrahamovih monoteističnih religij, nastala je v 7. st. našega štetja (Počkar, 2011).

Islam vsebuje pet temeljnih dolžnosti:

- Izpovedovanje vere skozi nenehno predanost bogu in bogu vsečnih dejanj;
- molitev v smeri Meke večkrat na dan;
- miloščina (revnim);
- post v mesecu ramadanu (9. mesec islamskega koledarja);
- hadž - romanje v Meko vsaj enkrat v življenju. (Mlacovič & Urankar, 2011: 192).

3.5.3 Judovstvo

Je monoteistična religija, ki izvira z Bližnjega vzhoda iz časa 1000 pr.n.št. Izrael je bil leta 1948 prva uradna država s to vero in takrat so rekli, da so judje dobili svojo državo. Sveta knjiga je Tora, razlaga pa jo rabin ali verski voditelj. Sobota je za jude posvečen dan (Jones, Lawson, & Moores, 2004). Za prvega juda velja Abraham, s katerim naj bi Bog sklenil zavezo in izvoljeni judovski narod popeljal iz egiptovskega suženjstva v obljubljeno deželo. Glavni verski prostor, v katerem judje izvajajo verske procese, je sinagoga. (Počkar, 2011).

3.5.4 Orientalska verstva

Vplivi teh verstev se čedalje bolj dotikajo življenj zahodnjakov. Danes naj bi ena tretjina zahodnjakov verjela v reinkarnacijo. Morda so nauki teh religij za nas bolj zanimivi, zato ker je v ospredju človek in iskanje našega notranjega miru in zadovoljstva, tukaj in zdaj. (Počkar, 2011).

Budizem je nastal v 6. do 5. st.pr.Kr. Ime je dobil po njegovem začetniku Sidartu Gautami, ki je kasneje dobil vzdevek razsvetljeni prebujeni (Buda). Temelj Budovega nauka je, da obstaja trpljenje in da so vzroki tega: hrepenenje, želje in navezanost na stvari. To trpljenje je mogoče ustaviti in doseči mir, blaženost ali nirvano. Pot k temu se imenuje osmeročlena ali srednja pot, ki vključuje spoznanje prej omenjenega: upiranje zlu, nesebičnost, sočutje,

resnicoljubnost, koncentracijo na tisto, kar človek počne (meditacija ipd.). Budizem je usmerjen k odrešitvi iz brezkončne verige ponovnih rojstev ali reinkarnacije (Počkar, 2011). Med orientalska verstva bi lahko prišteli še hinduizem, politeistično religijo, ki veruje v dharmo, to je univerzalni zakon, ki velja za življenje vsakega posameznika. Tudi hindujci verujejo v reinkarnacijo. Konfucionizem je kitajska vera, ki temelji na naukih Konfucija. Poučuje o notranji harmoniji narave in čaščenju prednikov. Taoizem (tao pomeni pot), pa poudarja meditacijo in nenasilnost za doseganje višjega življenja (Jones, Lawson, & Moores, 2004).

3.6 RELIGIJSKE SKUPNOSTI

Tipologija deli religijske skupnosti na: Cerkev, denominacijo, sekto in kult.

CERKEV - je velika in močno hierarhično in birokratsko organizirana religijska skupnost, znotraj nje je oblikovana profesionalizirana skupina duhovščine (kler). Člani so iz različnih družbenih skupin in slojev, pripadnost pa je praviloma določena z rojstvom. Navadno se Cerkev ne omejuje le na religiozno področje, ampak poskuša s svojim delovanjem biti navzoča tudi v družbenem dogajanju. Npr. tudi pri nas se Cerkev javno opredeljuje do številnih vprašanj, kot so: splav, kontracepcija in vrednote v družbi. Tipičen primer je Rimskokatoliška cerkev (Počkar, 2011).

Rimskokatoliška cerkev je najštevilčnejše organizirana skupnost na svetu in na Slovenskem. Poslanstvo Cerkve je skupnost vsega božjega ljudstva, njen namen pa je nadaljevanje Kristusovega odrešilnega dela. Temeljna organizacijska enota v katoliški cerkvi je župnija. Vodstvo Katoliške cerkve je centralizirano v Rimu (Škafar, 1998).

DENOMINACIJA - po svoji organiziranosti je na nižji ravni od Cerkve. Bistvena značilnost, po kateri se ločuje od Cerkve, je ta, da daje večji poudarek na individualni religijski dejavnosti članov. Značilne so za ZDA, npr: metodisti, baptisti, anglikanci, prezbiterjanci ...) (Počkar, 2011).

SEKTA - oz. ločina je skrajna oblika, ki se je odcepila od Cerkve, iz odpora do neke verske prakse ali razlage znotraj iste Cerkve. Del članstva se je iz Cerkve izločil in ustanovil novo

religijsko skupnost. Člani sekte so mnenja, da je samo njihova razlaga oziroma interpretacija vere prava, zato so pogosto v sporu s Cerkvijo. Po velikosti organizacije je manjša, prav tako pogosto ni jasne delitve med duhovščino in navadnimi verniki. Primer sekt so Jehovove priče, kvekerji, rastafarjanci (Počkar, 2011).

KULT - je šibko organizirana religijska skupnost in je po navadi maloštevilna. Članstvo je prostovoljno in ni formalizirano. To so bolj neformalne povezave med ljudmi, ki jim je skupno iskanje duhovnosti in drugih podobnih izkušenj. Med kulte lahko uvrščamo različne spiritualistične skupine, privrženice transcendentalne meditacije, astrologije, parapsihologije ipd. (Počkar, 2011).

3.7 SEKULARIZACIJA

Sekularizacija označuje spremembe, ki so nastale na področju religije in religioznega v obdobju modernizacije. V sociologiji s sekularizacijo razumemo prevladovanje posvetnega življenja nad religijskim, zmanjševanje družbenega pomena religije, religioznega mišljenja, ravnanja in religijskih institucij. (Počkar, 2011).

Sekularizacija ima več različnih indikacij, vsaka pa ima tudi luknje, ko gre za sociološko razpravo.

- Upadanje religije: poprej sprejeta verovanja, obredi in prakse izgubljajo svoj simbolični pomen. Vendar tak upad ne merimo samo v zadnjih stoletjih, ko se je družba modernizirala. Po mnenju Wilsona bi lahko začeli meriti tak upad že v 16. st. ali v 4. st. p. Kr. (Jones, Lawson, & Moores, 2004).
- Ločitev: uveljavljena Cerkev izgubi svojo vodilno vlogo in mesto »države v državi«. Druge ustanove prevzamejo vloge, ki so bile nekoč v domeni Cerkve, npr. socialne storitve, medije, javne šole. (Jones, Lawson, & Moores, 2004).
- Premestitev religioznih verovanj in institucij: tisto, kar je prej veljalo za utemeljeno v božanski moči, začne veljati za stvaritev posameznikov. Vendar je težko dokazati, da so se novi sekularni verovanjski sistemi razvili iz religioznih verovanj. (Jones, Lawson, & Moores, 2004).
- Desakralizacija sveta: znanstvene in racionalne razlage prevladajo nad religiozno vero, porast racionalnosti, znanosti in tehnologije. Po drugi strani pa je le malo

dokazov, da se posamezniki docela odrečejo religioznemu razmišljanju, npr. porast alternativnih terapij in podtalne teologije, kot so: praznoverja, verovanje v NLP-je, astrologijo ipd. (Jones, Lawson, & Moores, 2004).

3.7.1 Sekularni svet

Tukaj nastopi eden izmed pomembnejših delov mojega teoretičnega dela naloge, saj se vprašam, kakšen bi bil sekularni svet, torej svet brez religioznega mišljenja. Sama beseda sekularizacija izhaja iz besede *saeculum*, kar pomeni doba, svet oziroma ta svet. Sekularno bi torej bilo nekaj (npr. mišljenje, delovanje, družbena ureditev), kar pripada »temu svetu«, ne priznava obstoja onostranstva, nadčutne realnosti, svetega oziroma se ravna in ureja tako kot, da tega ni. (Počkar, 2011).

Menim, da bom v svojem empiričnem delu ugotovil, da bo le za redke dijake obveljalo, da živijo »sekularno« in ne bodo priznavali ničesar nadčutnega ipd. Dijake, ki bodo kazali znake sekularnega, bom označil kot dijake, kjer ni prisotnih elementov religioznosti.

3.7.2 Nova religijska gibanja (new age)

Gibanja, ki si največkrat izposojajo religijsko vsebino in prakso pri različnih religijsko-duhovnih tradicijah Vzhoda (hinduizmu, budizmu, konfucionizmu, daoizmu ...). Dodajajo jim spremenljive psihološke modne prakse. Gibanja so nova v tem, da iz teh starih religijskih tradicij izbirajo, kombinirajo in predelujejo verske vsebine. Cilji so individualno iskanje popolnosti in osebnostnega razvoja, bogatenje duše ipd. Gibanje oziroma novodobna duhovnost se zavzema za uveljavljanje alternativnih življenjskih slogov (alternativna medicina) in izražajo zaskrbljenost za ekološke probleme. Poudarjajo pomen raziskovanja samega sebe, lastnega duhovnega razvoja, samorazsvetljenja. V sociologiji ni soglasja, ali naj ta nova religijska gibanja štejejo za dokaz sekularizacije. Torej tradicionalna religija in velike religijske organizacije izgubljajo pomen, v iskanju smisla in duhovnosti jih nadomeščajo nova religijska gibanja. Ali pa naj nova gibanja razlagajo kot pojav revitalizacije religije - torej prilaganja novemu okolju. (Počkar, 2011).

3.7.3 Sekularna religija

V modernih sekulariziranih družbah so sveti objekti tradicionalnih ali klasičnih religij izgubili svojo prepričljivost. Tako je prišlo do tega, da so nekoč svete in spoštovanja vredne osebe (Kristus, Marija) nadomestile nove osebe iz sveta politike in množične kulture; razni karizmatični pevci, politični voditelji, posvetni dogodki so postali predmet čaščenja. V zvezi z njimi nastajajo rituali in doživetja, ki so podobna religijskim. Posamezniki se do nekaterih osebnosti iz sveta politike, pevskih, športnih in filmskih zvezd vedejo s spoštovanjem, občudovanjem in oboževanjem. Ko se naša občutja nanesejo na predmet, osebo ali dogodek s karizmatično vrednostjo, se takšna občutja po navadi hitro preusmerijo z enega objekta na drugega. (Počkar, 2011).

4 REZULTATI, ANALIZA IN INTERPRETACIJA

4.1 Pojasnila k prikazu in analizi rezultatov

V interpretaciji rezultatov sem odgovore na ocenjevalni lestvici označil takole: 1 in 2 ne verjame (veruje) oziroma se s trditvijo ne strinja, 3 do trditve je neopredeljen, 4 in 5 verjame (veruje) oziroma se strinja s trditvijo. Združitev dveh številčk sem napravil, zaradi boljše preglednosti rezultatov. Prav tako sem ustvaril svojo kategorijo, ki sem jo poimenoval elementi religioznosti. Iskal sem vsak drobec religioznosti, religioznost sem iskal v 2. sklopu vprašanj, ko so dijaki odgovarjali s pomočjo lestvice od 1 do 5. V tem prikazu rezultatov bom za religiozne označil dijake, ki so vsaj na eno izmed teh vprašanj odgovorili z oceno 4 ali 5 (izvzeto je samo vprašanje Menim, da bi joga ali podobne meditacijske tehnike pomagale mojemu duhu). Prav tako sem kot del religioznega štel 4. b vprašanje, ki je spraševalo, koliko dijaki molijo. Tudi tistega, ki moli v izrednih trenutkih, sem označil za religioznega. Za dogmatsko verne sem označil dijake, ki hkrati verujejo v posmrtno življenje, Kristusovo vstajenje in v Boga.

V tej raziskavi sem vpliv spola zanemaril, saj sta me bolj zanimali religioznost in pripadnost in ne pripadnost veroizpovedi.

Rezultate sem vedno ponazoril z grafikonom zaradi boljše preglednosti rezultatov in zato, ker je bilo grafikonov in vprašanj veliko, sem rezultate podal samo v odstotkih. Je pa vedno jasno napisano, na katero skupino se ti odstotki nanašajo. V legendi sem napisal številčno vrednost nekaterih skupin, število dijakov glede na letnik in spol pa je že predstavljeno v poglavju metodologije dela, kjer so tudi dodatne informacije glede anketiranja. Ob prikazu rezultatov so dodana moja pojasnila in kritičnost do rezultatov.

LEGENDA:

Dijaki skupaj: N=186

Katoliki: N=97

Neverni, ateisti: N=82

Dekleta skupaj: N=104

Fantje skupaj: N=84

1. letnik: N=52

2. letnik: N=78

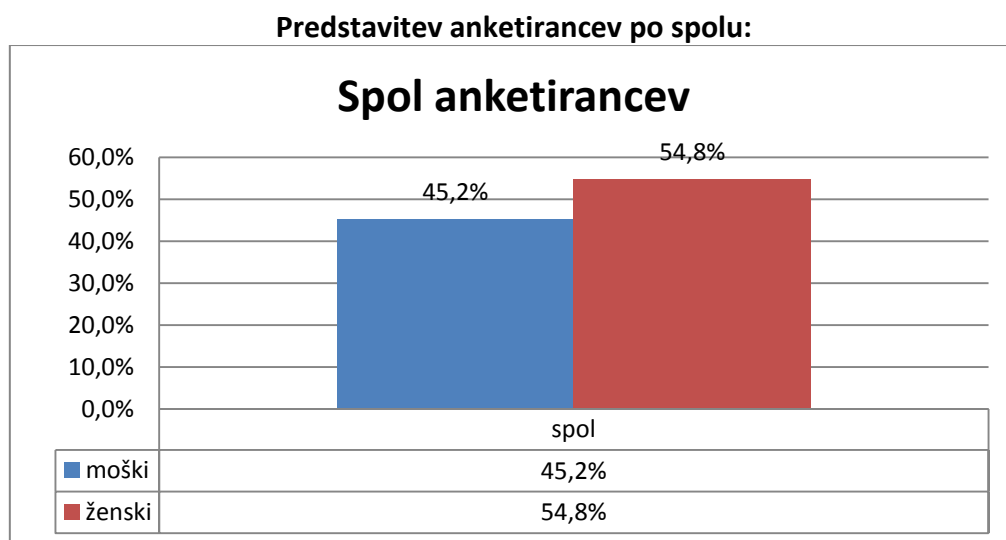
3. letnik: N=56

Dogmatsko verni: N=25

Katoliki, ki verujejo v Boga: N=49

Rezultati v odstotkih so zaokroženi na eno decimalno mesto natančno.

4.2 Predstavitev vzorca

Grafikon 1: Spol anketirancev

Več je bilo deklet, tako da bi na mojo raziskavo lahko vplival spol, vendar le v manjši meri. Pri analizah rezultatov bom spol zanemaril, saj bo pomembnejši podatek, za pripadnike katere veroizpovedi se bodo dijaki opredelili (katolike ali neverne, ateiste).

Predstavitev vzorca po letniku:

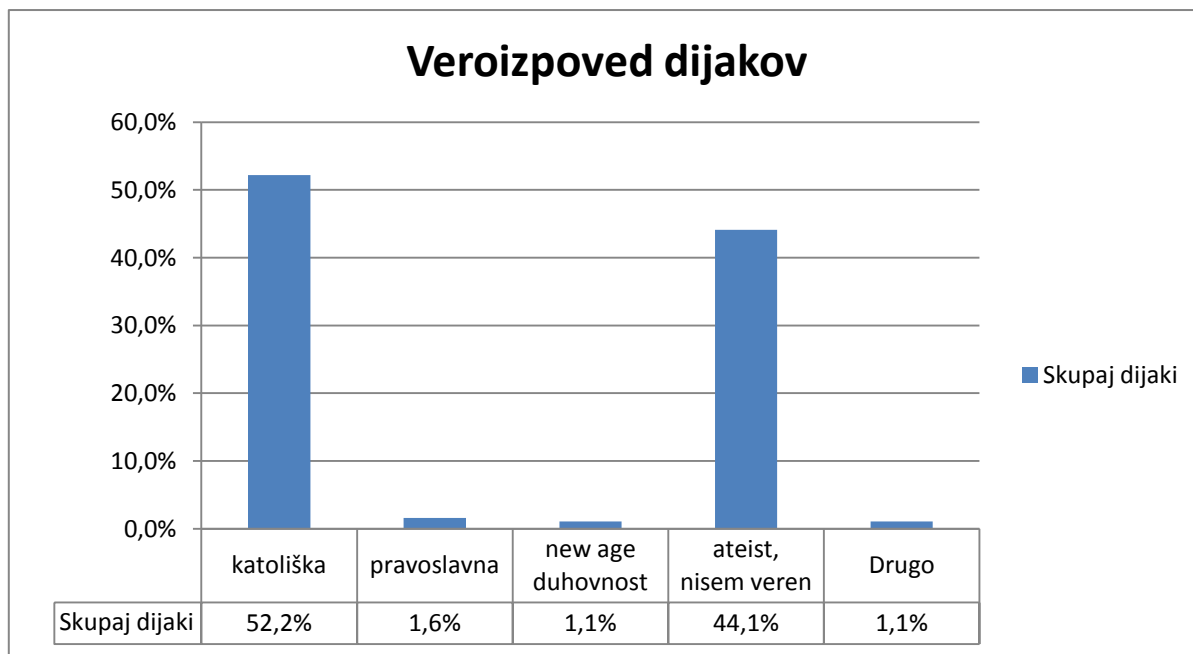
Grafikon 2: Anketiranci po letniku

Prevladujejo dijaki 2. letnika, dijakov 1. in 3. letnika je približno enako število. Pomanjkljivost je v tem, da nisem anketiral nobenega dijaka iz 4. letnika, eden izmed vzrokov je bil tudi ta, da je večina dijakov 4. letnika starih nad 18 let in bi njihovi odgovori bolj sovpadali z odgovori odraslega človeka.

4.3 Prikaz in analiza rezultatov na vprašanja iz ankete

4.3.1 Veroizpoved, religioznost dijakov

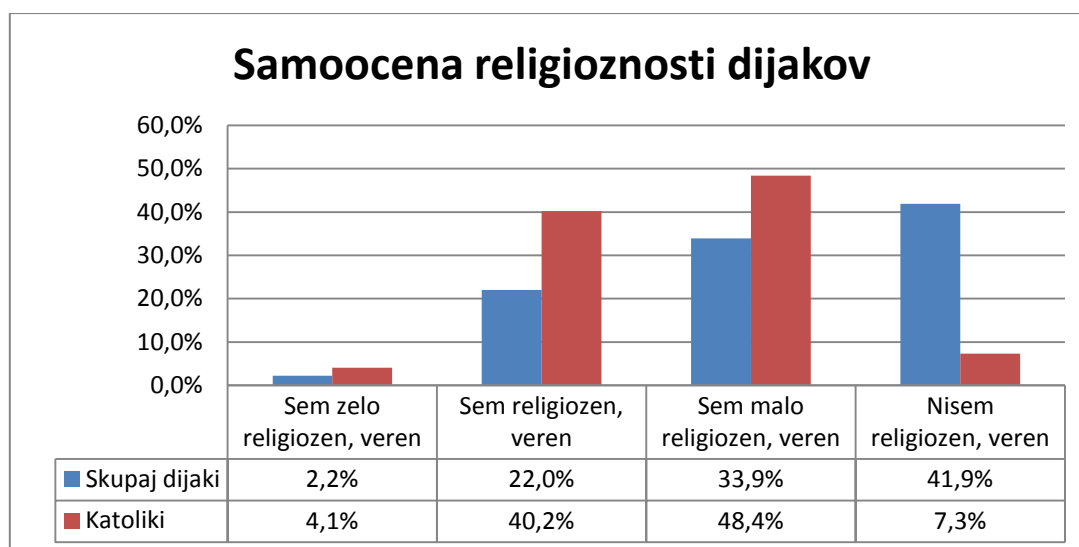
1. a) Kateri veroizpovedi pripadaš?

Grafikon 3: Veroizpoved dijakov

Pričakovano sem ugotovil, da je prevladujoča veroizpoved v mojem vzorcu katoliška. Precej dijakov se je opredelilo za ateiste: kar 44.1 %, ta rezultat je krepko nad mojimi pričakovanji in če te rezultate primerjam s podatki iz Urada Republike Slovenije, jih je tukaj kar 4x več. Presenetljivo v mojem vzorcu ni bilo nobenega dijaka islamske veroizpovedi, sem pa zajel tri pravoslavne dijake. Dva dijaka sta se opredelila za new age duhovnost, sam sem pričakoval, da bo to število majhno, vendar po mojem mnenju več kot 1,1 % anketirancev. Pod drugo se je en dijak opredelil za rastafarjansko, meni manj znano veroizpoved, ena dijakinja pa za agnostika. Morda bi zajeli še kakšnega dijaka za new age duhovnost, če bi bil ta pojem med njimi bolj poznan.

1. b) Odloči se za enega izmed naštetih odgovorov

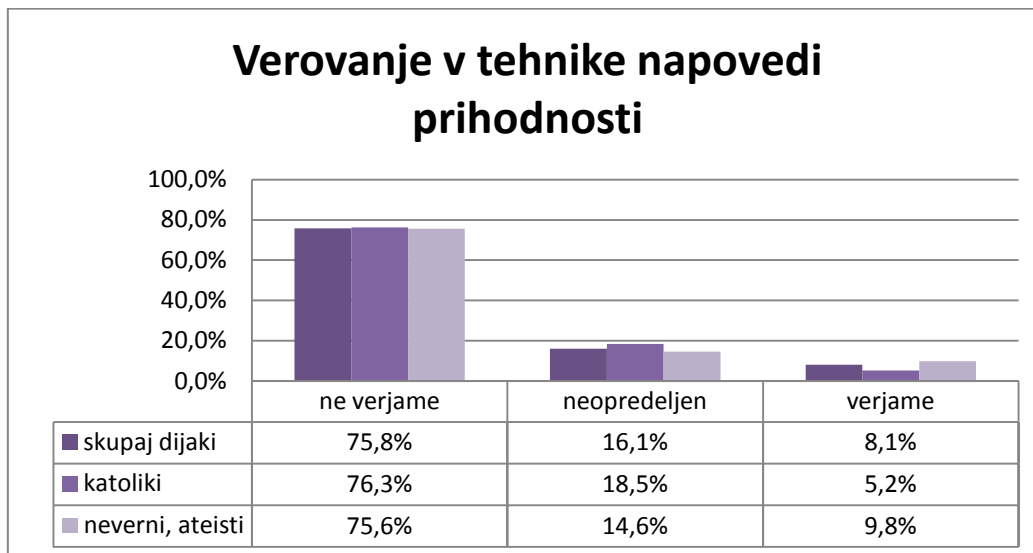
Grafikon 4: Samoocena religioznosti

S samooceno religioznosti sem poskušal preveriti, kako dijaki verjamejo v svojo vero. Skupaj se je za religiozne označilo 58,1 % vseh dijakov, od tega kar 33,9 % za malo religiozne, 41,9 % pa se jih je označilo za nereligiozne. Zanimivo, da se je kar 7,3 % tistih, ki so se opredelili za katolike, označilo za nereligiozne in kar 48,4 % za malo religiozne. Torej je takih, ki so prepričani v svojo vero manj kot polovica katolikov (44,3 %). Pričakovano se je za zelo religiozne označil le majhen delež katolikov (4,1 %), saj je za takšno samooceno zares potrebna trdna vera in pogum.

4.3.2 Druga verovanja med dijaki, v kaj vse verjamejo?

- Spodaj se nahaja seznam trditev. Ovrednotite jih tako, da na lestvici ob trditvi obkrožite ustrezno številko, pri čemer 1 pomeni *popolnoma se ne strinjam*, 2 *se ne strinjam*, 3 *sem neopredeljen*, 4 *se strinjam* in 5 pomeni *popolnoma se strinjam*. (legenda - če so dijaki obkrožili številki 1 ali 2, sem štel kot neverovanje oziroma nestrinjanje s povedjo; - če so dijaki obkrožili 3, sem štel kot neopredeljene (neodločene) do trditve; - če so dijaki obkrožili 4 ali 5, sem štel kot verujem (verjamem), se strinjam s povedjo. To sem uporabil zaradi boljše preglednosti pri prikazu rezultatov.

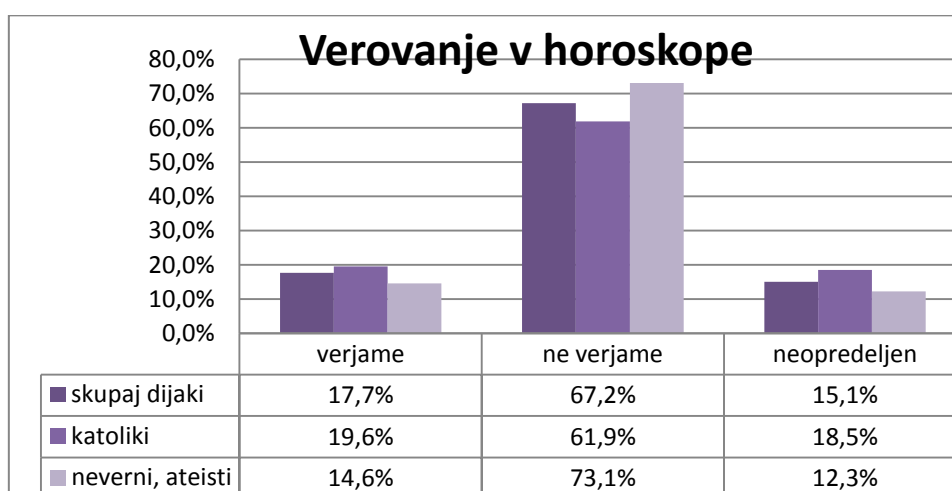
a) Verjamem, da je s pomočjo različnih tehnik (karte, astrologija ...) mogoče napovedati prihodnost.

Grafikon 5: Verovanje v tehnike napovedi prihodnosti

Po mojih pričakovanjih zelo velik delež anketirancev niti malo ne verjame v tehnike napovedovanja prihodnosti, je pa delež tistih, ki verjamejo, zelo majhen, skupaj samo 8,1 %. Po mojih pričakovanjih je več tistih, ki verjamejo, ateistov (9,8 %), katolikov pa samo 5,2 %.

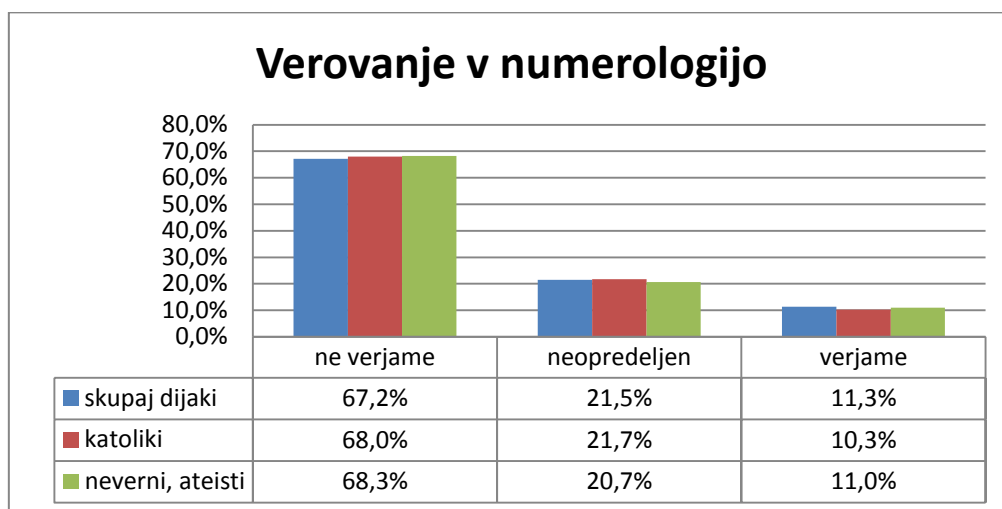
b) Verjamem v horoskop.

Grafikon 6: Verovanje v horoskope

Po pričakovanjih je v horoskope, vsaj majhen vpliv njih, verjelo več mladih, kot v tehnike napovedovanja prihodnosti. Horoskopi so veliko bolj razširjeni po različnih medijih, prav tako je več knjig o njih, kjer je opisan vpliv posameznega znamenja za človeka. Morda v mladih horoskopi vzbudijo večji občutek verjetnosti, saj se z njimi ukvarja astrologija, ki proučuje položaje zvezd ob človekovem rojstvu. Pri napovedovanju prihodnosti je po navadi prisotna oseba, ki izvaja različne tehnike, a delujejo prevarantsko. V primeru horoskopov pa je presenetljivo večji delež tistih, ki vanje verjamejo: katolikov (19,6 %), ateistov (14,6 %). Vseh neopredeljenih dijakov je 15 % vseh dijakov, velik delež vseh pa jih vanje ne verjame (67,2 %).

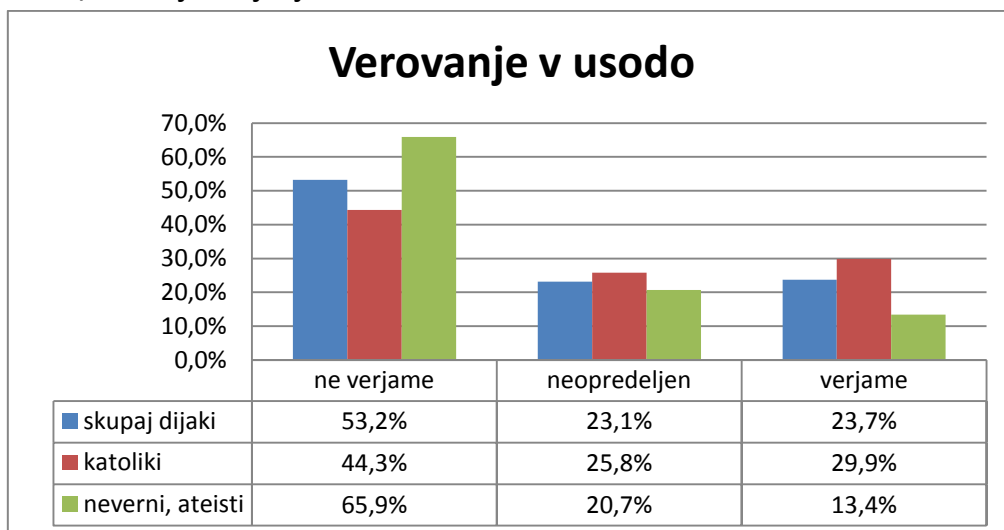
c) Verjamem v numerologijo (srečne številke, posebni datumi).

Grafikon 7: Verovanje v numerologijo

Srečne številke, pomembni datumi so za mnoge pomemben del življenja in pričakoval sem, da bo v srečne številke verjelo veliko več dijakov kot 11,3 %. Pričakovano je večji delež tistih, ki verjamejo, ateistov, pa čeprav samo za 0,7 % več. Neopredeljenih je 21,5 % dijakov, v srečne številke, posebne datume pa ne verjame 67,2 % dijakov.

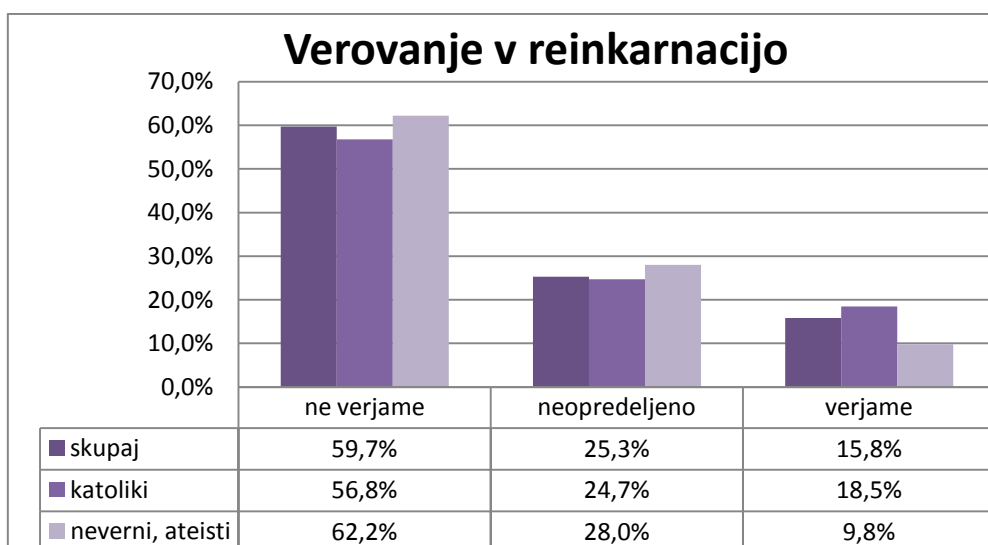
d) Verjamem, da moje življenje vodi usoda.

Grafikon 8: Verovanje v usodo

Pričakovano je verovanje v usodo eno izmed bolj razširjenih med dijaki. Slaba petina (23,7 %) dijakov verjame v usodo. Se pa pri tem vprašanju prvič pojavi velika razlika med ateisti in katoliki, saj v usodo verjame 29,9 % katolikov in samo 13,4 % ateistov, nevernih dijakov. Zanimivo bi bilo preiskati vzroke, zakaj so pripadniki katoliške veroizpovedi bolj nagnjeni k verovanju v usodo kot ateisti. Kar nekaj dijakov je neopredeljenih (23,1 %), skupaj pa jih v usodo ne verjame 53,2 % dijakov.

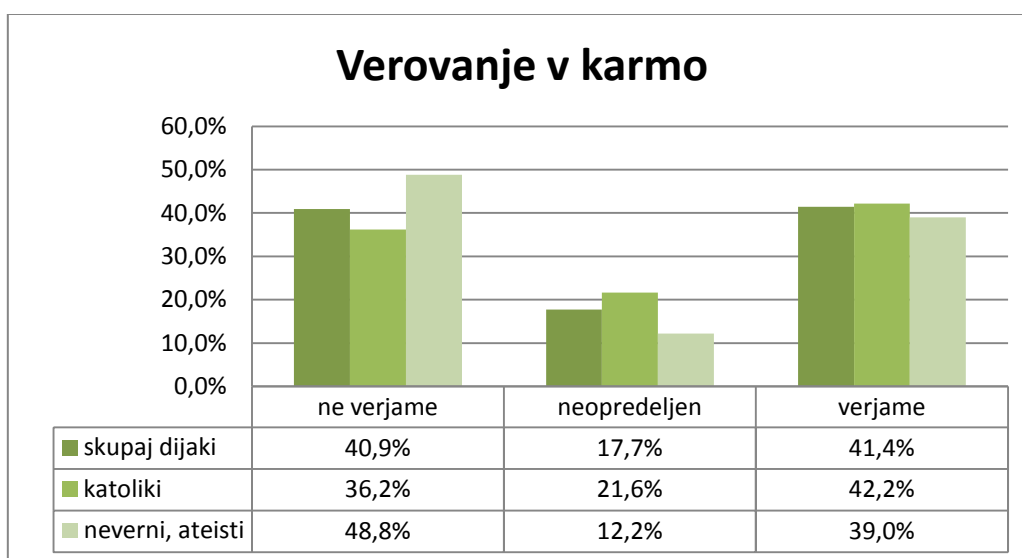
e) Verjamem v reinkarnacijo.

Grafikon 9: Verovanje v reinkarnacijo

Pri verovanju v reinkarnacijo zagotovo ne moremo govoriti o praznoverju, saj ta nauk izhaja iz vzhodnih religij. Seveda je treba opozoriti, da moramo dijake, ki verjamejo v reinkarnacijo vzeti skrajno previdno, saj so zahodnjaške predstave o reinkarnaciji drugačne od tiste, od koder ta verski nauk izvira. V nauk verjame 18,5 % katolikov, ateistov 9,8 % in skupaj dijakov 15,8 %, tako da je med katoliki in ateisti v tem primeru opazna velika razlika. Neopredeljenih je 25,3 % vseh dijakov, v reinkarnacijo pa ne verjame 59,7 % vseh dijakov.

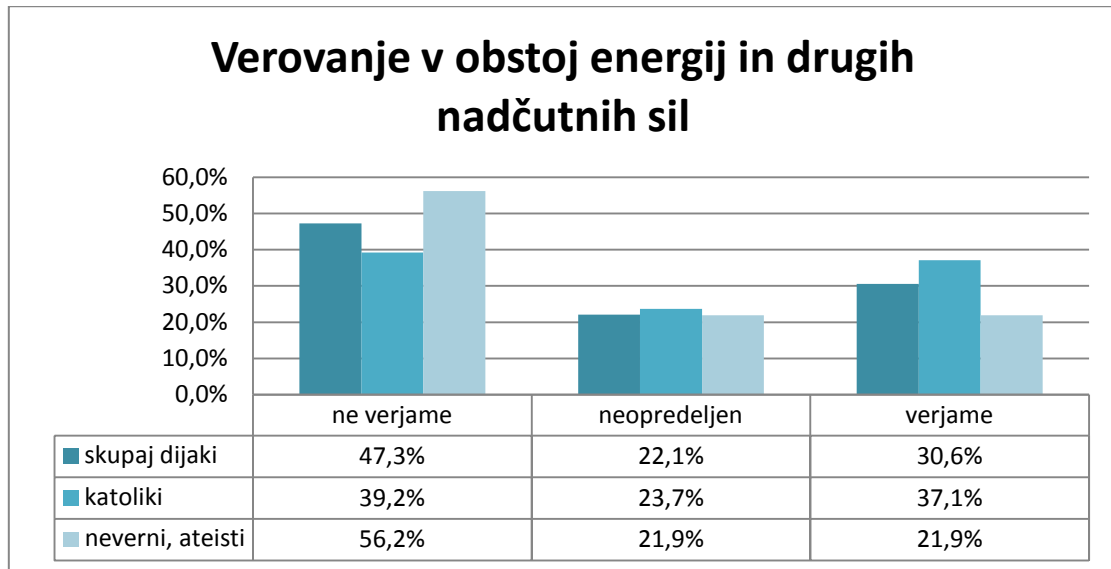
f) Verjamem v karmo.

Grafikon 10: Verovanje v karmo

Smo pri verovanju v karmo, ki je po pričakovanjih eno izmed najštevilčnejših. Med katoliki in nevernimi tokrat ni opazne večje razlike, v karmo verjame 42,2 % katolikov in 39,0 % nevernih ter 41,4 % vseh dijakov. Razlika je opazna v neopredeljenosti, saj je 21,6 % neopredeljenih katolikov in samo 12,2 % nevernih. V karmo ne verjame samo 36,2 % katolikov, medtem ko je takšnih med vsemi dijaki 40,9 %.

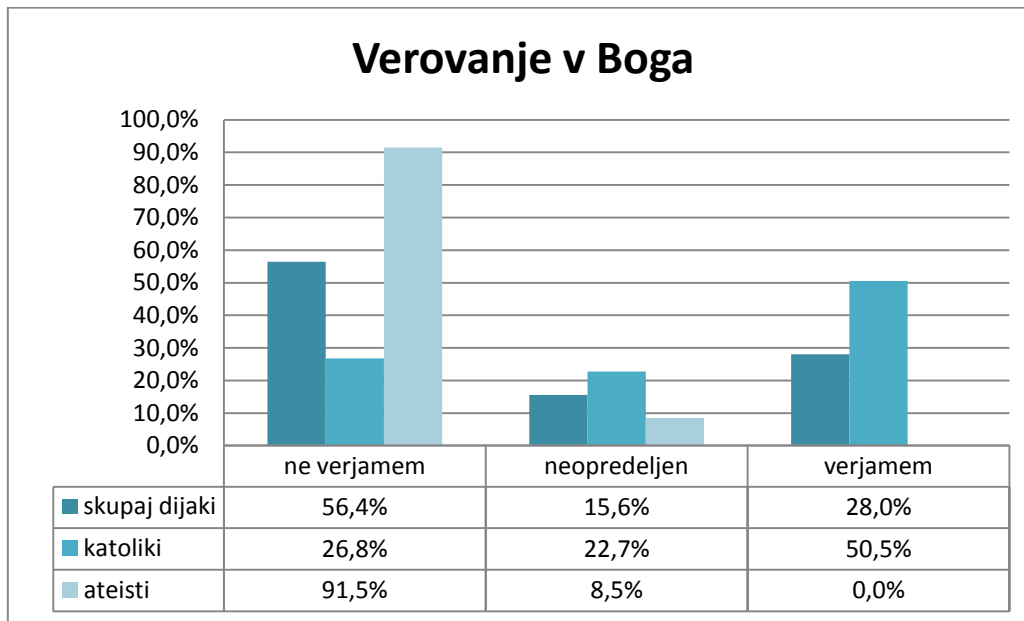
g) Verjamem, da obstajajo energije ali druge nadčutne, nadnaravne sile, ki lahko vplivajo na naše življenje.

Grafikon 11: Verovanje v obstoj drugih nadčutnih sil

Verovanje v obstoj energij in drugih nadčutnih sil je bilo po pričakovanjih številčno tudi pri ateistih (21,9 %). Verjelo je kar 37,1 % katolikov, kar se da razlagati tudi tako, da je večina anketirancev to povezovalo s krščansko vero, čeprav to ni bil moj namen. Problem tega vprašanja je bil, da so si ga posamezniki lahko razlagali zelo subjektivno, kaj je zdaj mišljeno kot še druge nadnaravne, nadčutne sile in kaj to ni, tako da so lahko na vprašanje odgovorili različno. Neopredeljenih je bilo skupaj 22,1 % dijakov, skupaj pa jih ni verjelo 47,3 %.

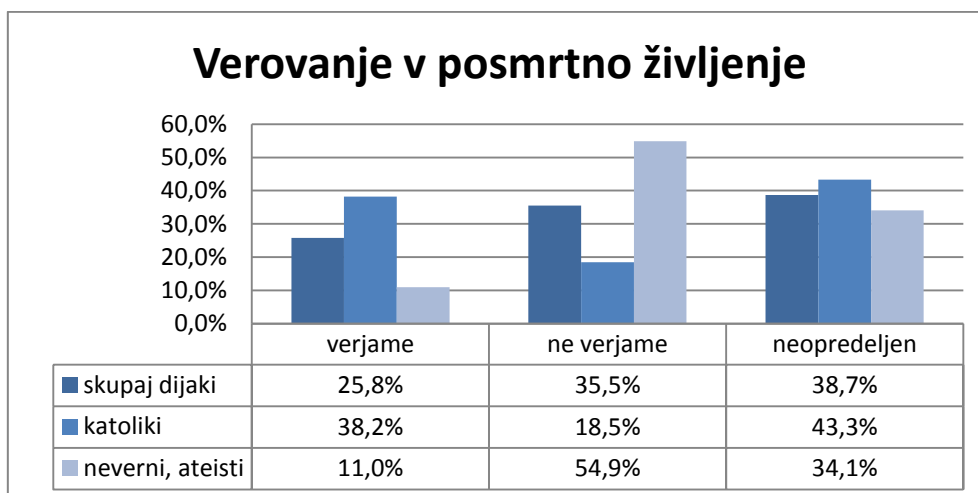
h) Verujem v Boga.

Grafikon 12: Verovanje v Boga

Veliko katolikov verjame v Boga (50,5 %), zanimivo pa je, da več kot ena četrtnina (26,8 %) zanika obstoj boga. Skupaj v boga verjame (28,0 %) dijakov, med njimi tudi trije predstavniki drugih veroizpovedi. Tukaj bi rad opozoril na pomanjkljivost, saj nisem natančno definiral, kaj razumem pod pojmom bog. Beseda bog velja za zelo kompleksen pojem, zato je možno, da veliko katolikov verjame v boga, vendar je ta bog nekaj drugega, kot bi moral biti v skladu s krščansko vero.

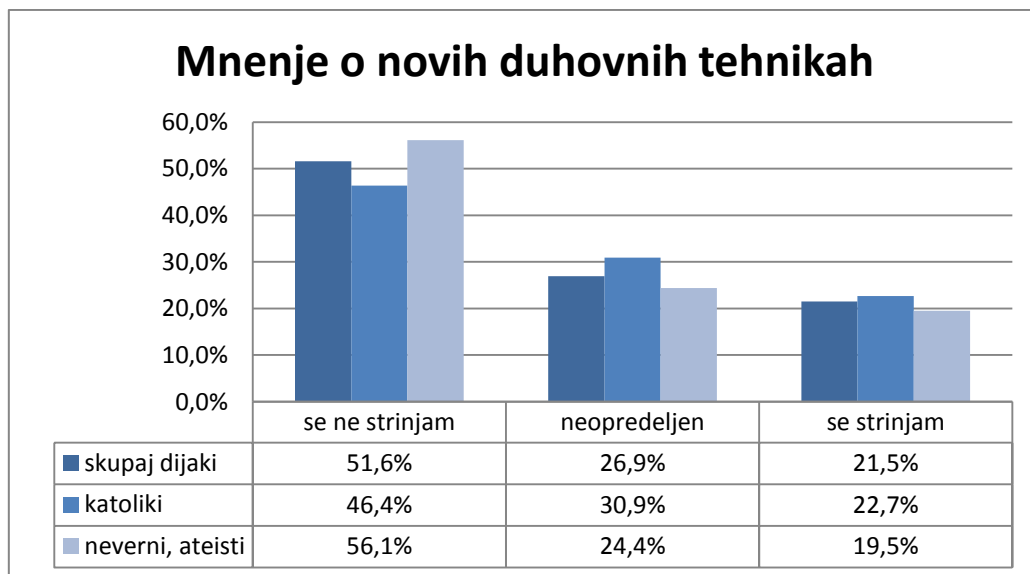
i) Verjamem v posmrtno življenje.

Grafikon 13: Verovanje v posmrtno življenje

Pri tem vprašanju je seveda opazna velika razlika med katoliki in ateisti, saj je posmrtno življenje ena izmed dogem krščanstva. Vendar sem to vprašanje postavil vsem dijakom, saj me je zanimalo, kako blizu so temu verovanju ateisti. Zanimivo jih 11 % verjame v posmrtno življenje, sam sem pričakoval še večjo številko. V to dogmo verjame 38,2 % katolikov, po pričakovanju jih je veliko neopredeljenih (43,3 %), vendar jih kljub temu slaba petina (18,5 %) katolikov ne verjame v posmrtno življenje.

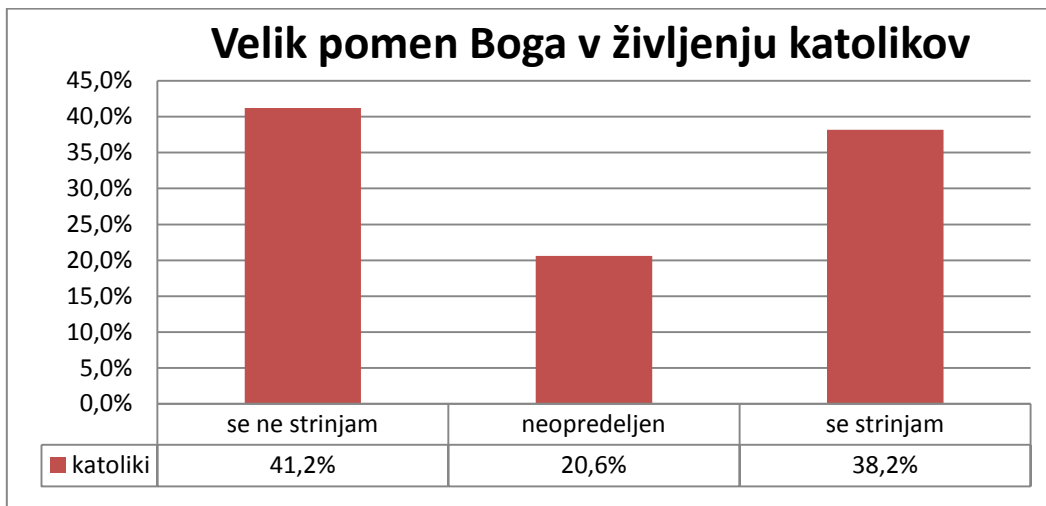
j) Menim, da bi joga ali podobne meditacijske tehnike pomagale mojemu duhu.

Grafikon 14: Mnenje o novih duhovnih tehnikah

Presenetljivo je mnenje, da bi nove duhovne tehnike (joga, meditacija) pomagale duhu dijakov, zelo negativno. Samo 21,5 % vseh dijakov meni, da bi jim te tehnike pomagale, velike razlike med ateisti in katoliki pa v tem primeru ni opaziti. Neopredeljenih je 26,9 % dijakov, negativno mnenje o teh tehnikah pa je izrazilo 51,6 % dijakov.

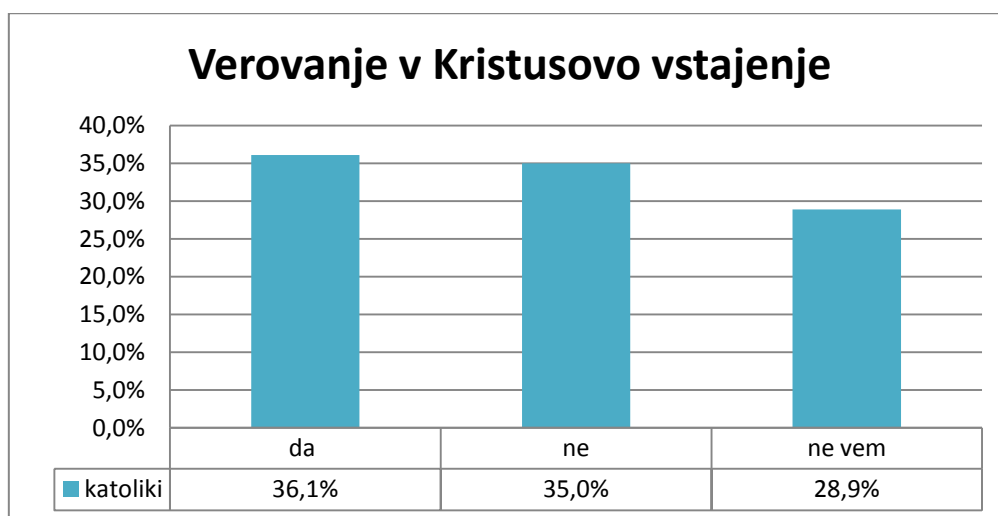
k) Bog ima v mojem življenju velik pomen.

Grafikon 15: Pomen Boga v življenju katolikov

Bog brez dvoma izgublja pomen v življenju katolikov, saj jih kar 41,2 % meni, da bog v njihovem življenju nima pomena, 20,6 % je neopredeljenih, 38,2 % pa pripisuje bogu veliki pomen za njihovo življenje. Kot sem predvideval, so se obrazi religioznosti spremenili in dogmatska religioznost pri katolikih ni več toliko prisotna. Prav tako pa se v življenju katolikov oblikujejo nove vrednote in bog pri večini ni več ena izmed njih. Je pa problem, da nisem našel stare raziskave, ki bi mladim postavila podobno vprašanje, tako da brez postavljenih norm težko z gotovostjo trdim, da se pomen boga manjša, morda je bil že prej pomen nizek.

l) Verjamem v Kristusovo vstajenje.

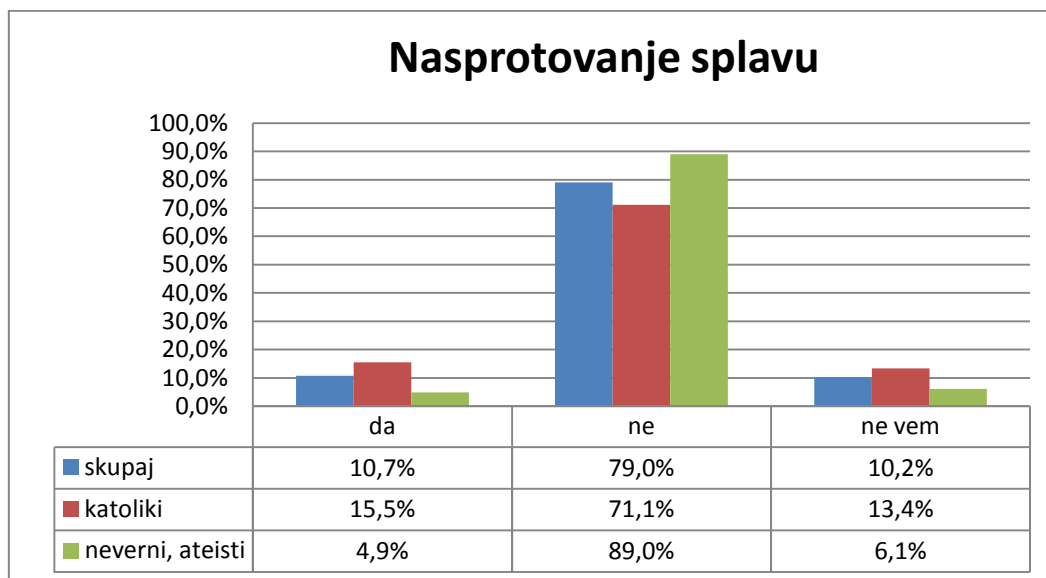
Grafikon 16: Verovanje v Kristusovo vstajenje

Pričakovano v to dogmo verjame manj katolikov, kot jih verjame v obstoj Boga. Verjame jih 36,1 % katolikov, ne verjame jih 35 %, veliko je neopredeljenih katolikov (28,9 %).

4.3.3 Stališča dijakov do družbenih vprašanj

3. Na vprašanja odgovori z DA, NE ali NE VEM

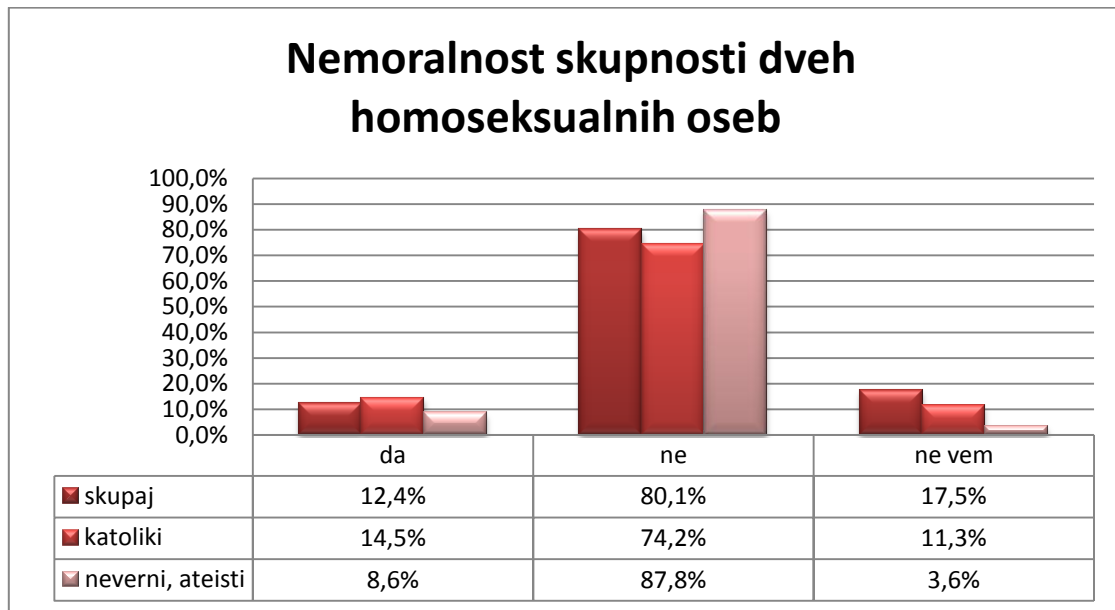
a) Nasprotujem splavu

Grafikon 17: Nasprotovanje splavu

Tukaj gre za zelo kompleksno družbeno vprašanje in bi za dejansko mnenje dijakov glede tega moral postaviti mnoga podvprašanja, da bi dobil realno sliko. Postavlja se dilema, kolikšen je dejanski vpliv Cerkve na stališče katolikov glede tega vprašanja. Gotovo se pojavi vpliv družine in duha krščanske vzgoje na to stališče. Ugotovil sem, da se pojavi razlika med katoliki in ateisti. Na prvi pogled ta razlika ni velika (10,6 %), vendar menim, da tukaj odločilno vlogo kljub temu odigra religija. Splavu nasprotuje 15,5 % katolikov in le 4,9 % ateistov. Zanimivo pa je število, da kar 71,1 % katolikov splavu ne nasprotuje, torej na njih krščanske vrednote, dobljene preko družine ali Cerkve nimajo nobenega vpliva.

b) Skupnost dveh homoseksualnih oseb zame ni moralna.

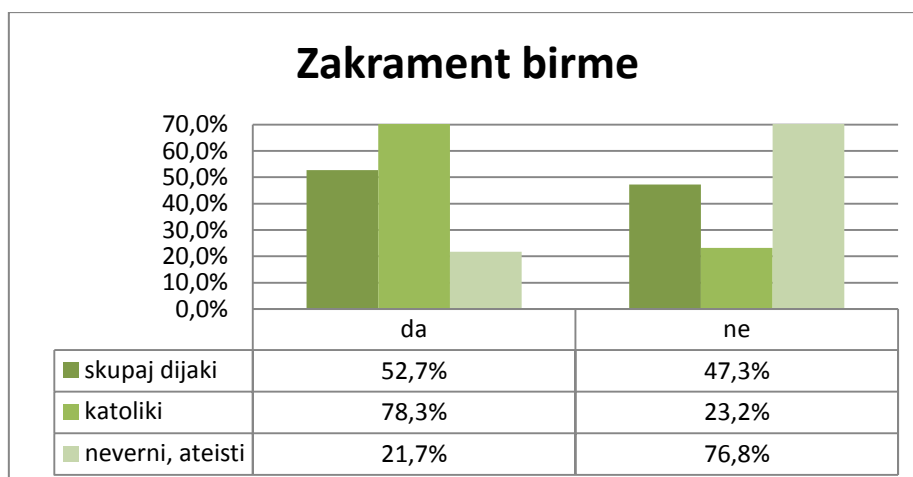

Grafikon 18: Nemoralnost skupnosti homoseksualcev

To vprašanje je podobno prejšnjemu, saj gre ponovno za stališče Cerkve glede družbenega vprašanja. Ponovno je opazna majhna razlika med katoliki in ateisti, DA je obkrožilo 14,5 % katolikov in 8,6 % ateistov, vendar sem mnenja, da je krivec za to razliko religija in krščanske vrednote, ki jih družina posreduje dijakom. V tem primeru pa je še več katolikov, ki se sploh ne strinja s tem stališčem Cerkve, kar 74,2 % katolikov, skupaj pa 80,1 % vseh dijakov.

4.3.4 Povezanost med Cerkvijo in dijaki, mnenje o Cerkvi

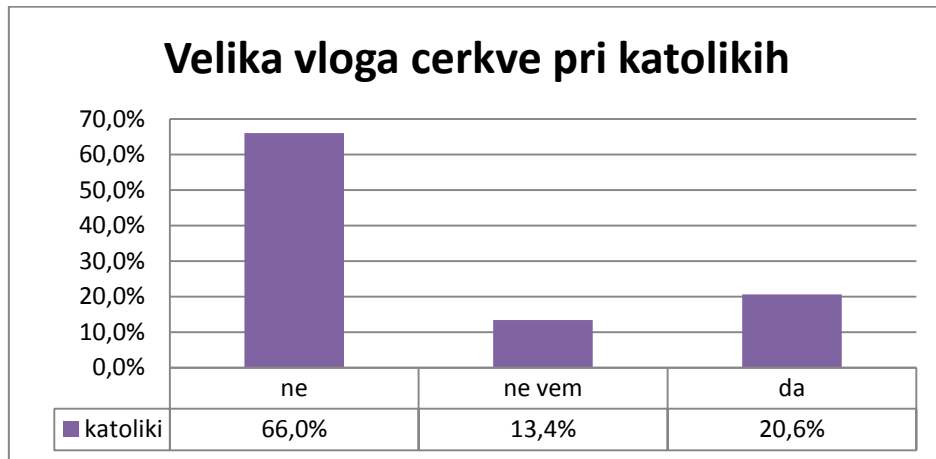
c) Imam zakrament birme.

Grafikon 19: Zakrament birme

Pri tem vprašanju me je zanimalo, koliko dijakov ima ta zakrament, ki te poveže s Cerkvijo. Zanimivo, da se kar 21,7 % dijakov, ki so opravili obred birme, ni opredelilo za katolike, ampak se je opredelilo za ateiste. Torej nam obred birme ne more služiti kot pokazatelj, po katerem se dijaki opredeljujejo za katoliško veroizpoved. Zakrament ima večina katolikov (78,3 %) nima pa ga 23,2 % katolikov.

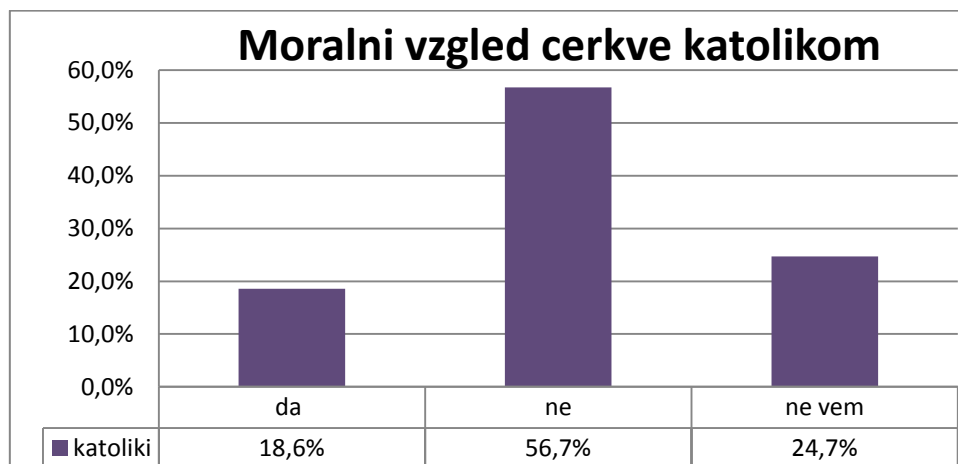
d) Cerkev ima v mojem življenju veliko vlogo.

Grafikon 20: Vloga Cerkve pri katolikih

Mnenje dijakov o vlogi Cerkve v njihovem življenju je bilo pričakovano. Kot se je opazilo že pri družbenih vprašanjih, se le malo število katolikov usmerja glede na stališča Cerkve. 66 % katolikov meni, da Cerkev v njihovem življenju nima velikega vpliva, 13,4 % je neopredeljenih in le 20,6 % jih meni, da ima Cerkev v njihovem življenju veliko vlogo. Tukaj bi bilo pomembno upoštevati spremenljivko, ki pove, od kod so dijaki, iz mesta ali s podeželja, saj velja, da ima na podeželju Cerkev veliko večjo družbeno vlogo.

e) Cerkev mi daje moralni zgled.

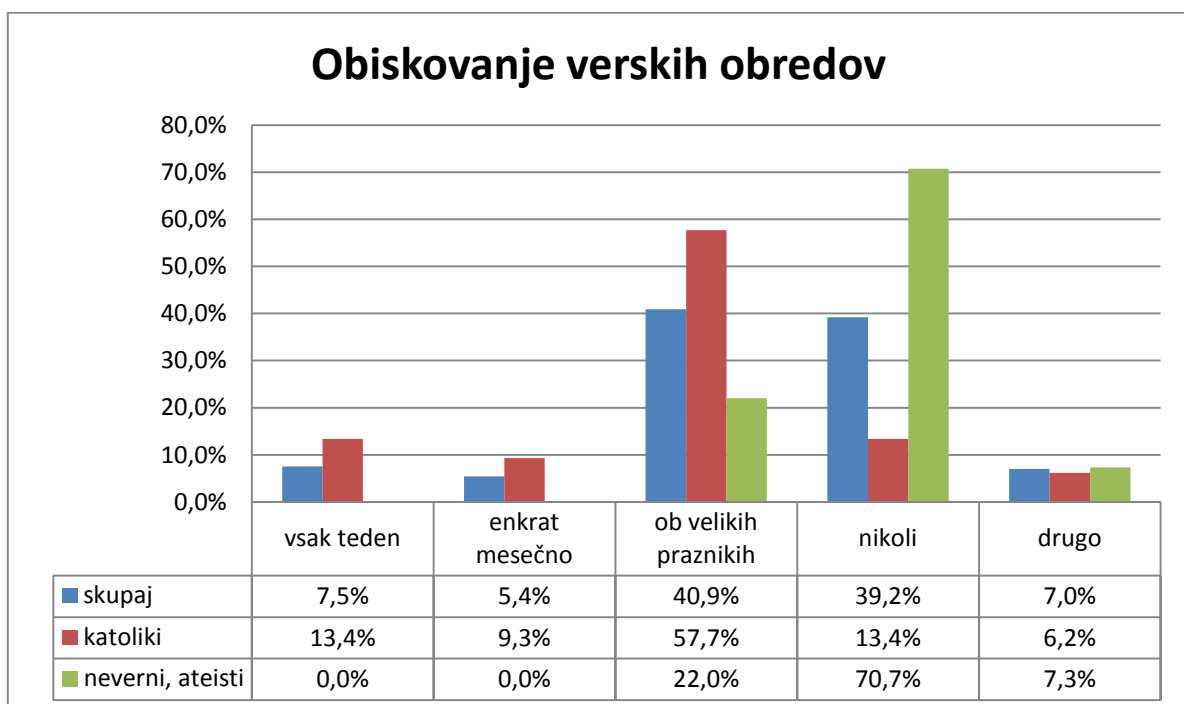

Grafikon 21: Moralni zgled Cerkve

Tudi ocena moralnega zgleda Cerkve je pričakovana, glede na afere, ki jih spremljamo po televiziji in v ostalih medijih. Le 18,6 % katolikov meni, da Cerkev daje moralni zgled, kar 56,7 % pa jih meni, da ga ne daje. Tako vprašanje o splavu in moralnosti skupnosti homoseksualcev jasno kažeta, da stališča Cerkve pri mladih izgubljajo pomen in se dotikajo le manjšega števila mladih, ki so sicer opredeljeni kot katoličani.

4.3.5 Obiskovanje verskih obredov

4. a) Verske obrede obiskujem. (odloči se za enega izmed odgovorov)

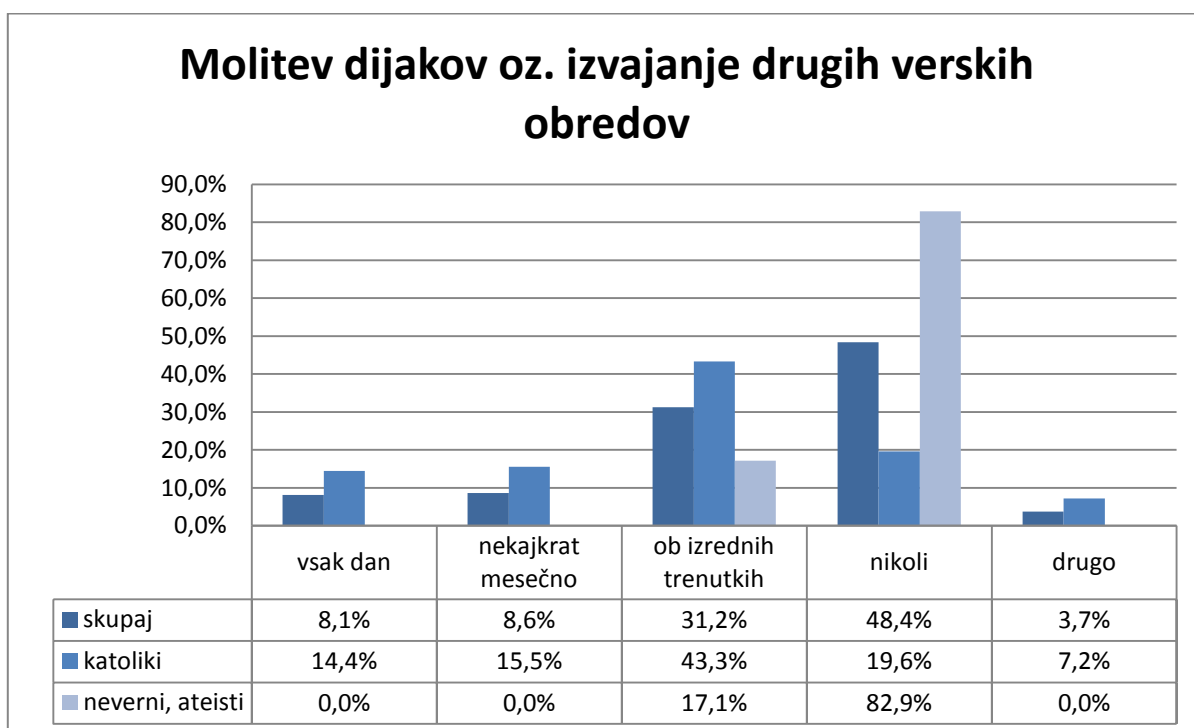

Grafikon 22: Obiskovanje verskih obredov

S pomočjo tega vprašanja bom kasneje naredil nekatere povezave. Le 12,9 % katolikov obiskuje verske obrede pogosteje (vsaj enkrat mesečno), medtem ko jih 57,7 % obiskuje samo ob velikih praznikih, 13,4 % pa nikoli. Kar nekaj ateistov obiskuje obrede ob velikih praznikih (22,0 %), skupno 7,0 % dijakov pa je podalo drug odgovor.

4.3.6 Koliko dijaki molijo?

4. b) Molim oziroma izvajam druge verske obrede. (odloči se za enega izmed odgovorov)

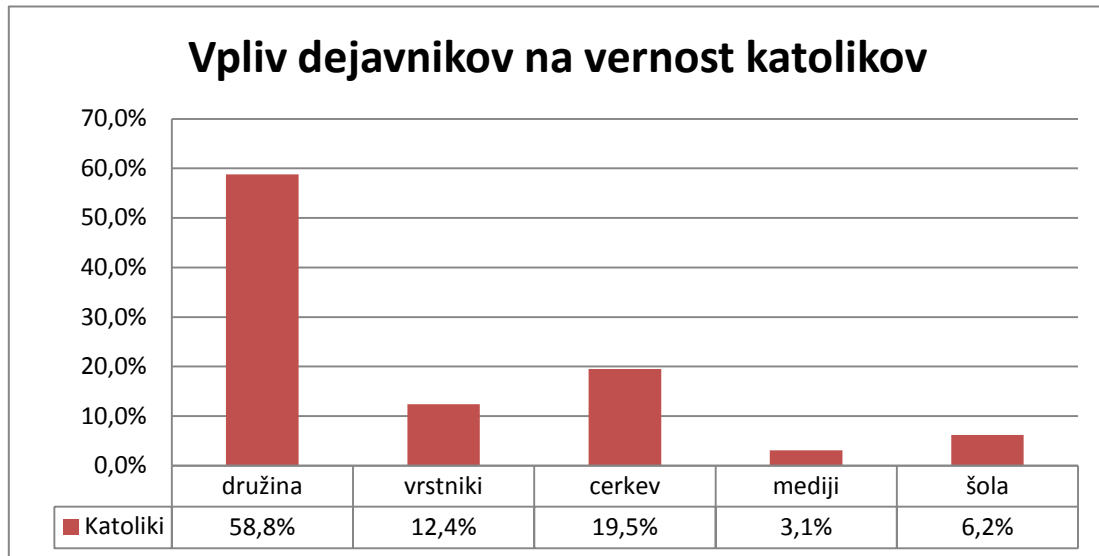

Grafikon 23: Izvajanje verskih obredov

Pričakoval sem, da se bo veliko več ateistov posluževalo molitev v izrednih trenutkih. Možno je, da še niso doživeli takšne življenjske izkušnje, da bi se jim molitev zdela potrebna za izhod iz stiske. Pričakovano veliko katolikov ne moli redno, ampak samo ob izrednih trenutkih (43,3 %), ateistov (17,1 %), skupaj dijakov (31,2 %). Pogosto (vsak dan ali vsaj nekajkrat mesečno) moli 29,9 % katolikov. Presenetilo me je, da kar 19,6 % katolikov ne moli nikoli, takšnih pa je kar 82,9 % ateistov. Tukaj bi bilo zanimivo ugotoviti, ali vsi ti verniki molijo ali pa izvajajo kakšne druge verske obrede, da pridejo v stik s svojim bogom.

4.3.7 Dejavniki, ki vplivajo na vernost

- 5 (rešite le katoliki) Izberi enega izmed dejavnikov, ki ima po tvojem mnenju največji vpliv na tvojo religioznost (vernost).

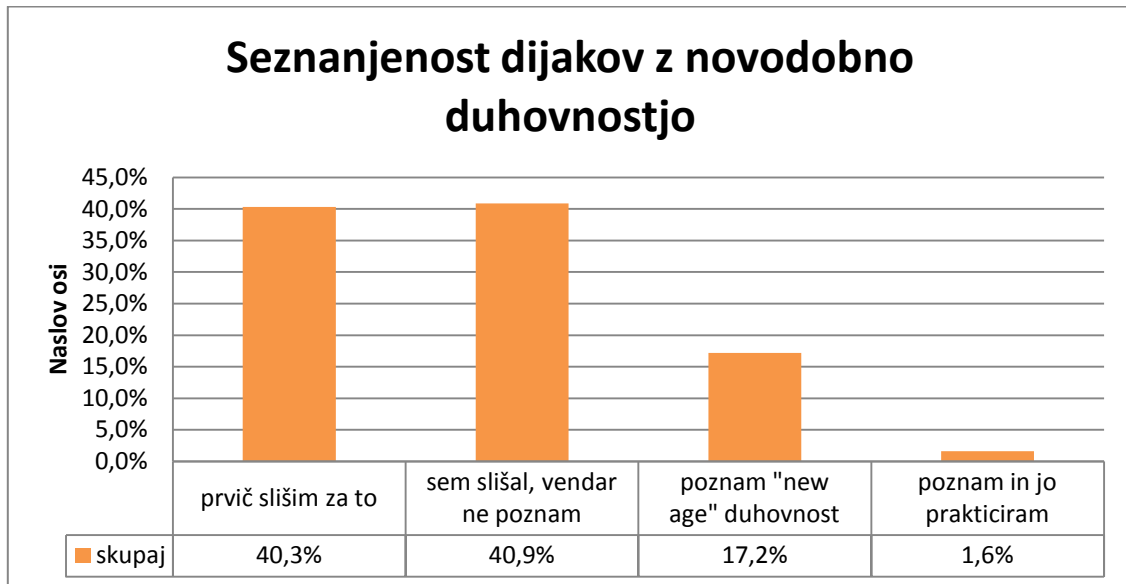

Grafikon 24: Dejavniki ki vplivajo na vernost

Pričakovano je, da je dejavnik, ki po njihovem mnenju najbolj vpliva na njihovo vernost družina, vendar so prisotni tudi drugi dejavniki. Na drugem mestu je Cerkev z 19,5 %, sledijo vrstniki 12,4 %, šola 6,2 % in mediji 3,1 %. Zanimivo je, da je opazen vpliv vrstnikov in šole na vernost. Morda se pri mnogih mladih zgodi to, da podležejo vplivom vrstnikov, ki ne verujejo, zato tudi sami manj verujejo ali obratno.

4.3.8 Poznavanje novodobne duhovnosti in njena praksa

6 a) V kolikšni meri si seznanjen z novodobno (»new age«) duhovnostjo?

Grafikon 25: Seznanjenost z new age duhovnostjo

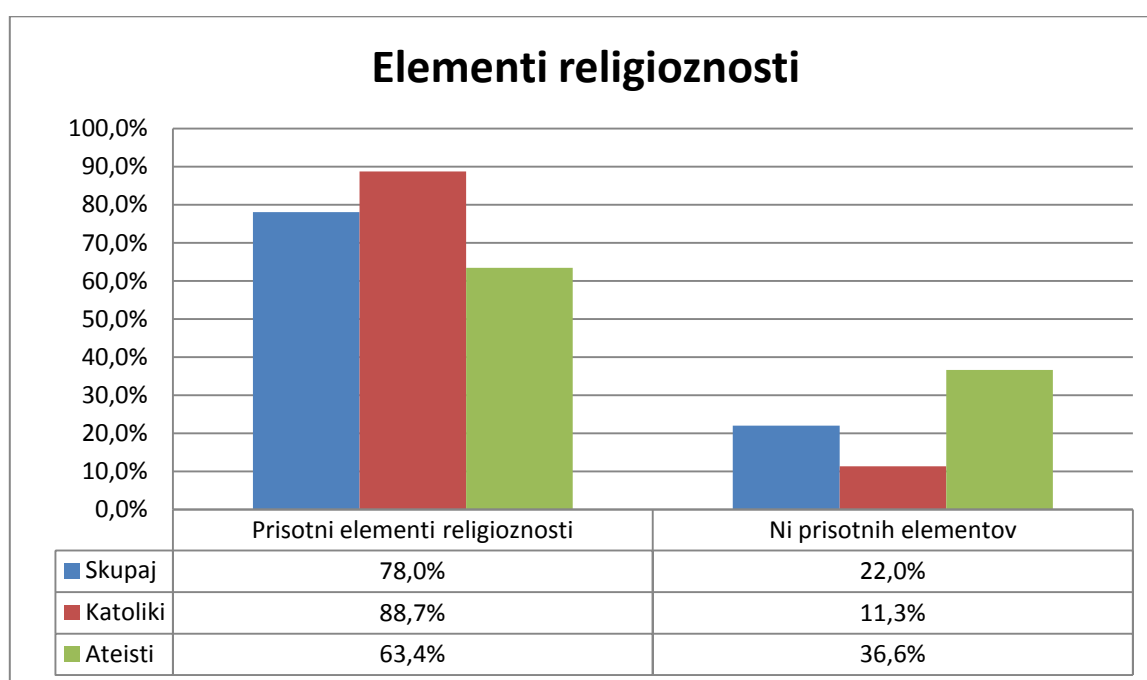
Po pričakovanju zelo malo dijakov prakticira novodobno duhovnost (1,6 %). Prav tako je velik delež tistih, ki sploh prvič slišijo za ta izraz (40,3 %) dijakov. 40,9 % je slišalo zanj, vendar ne vedo, kaj pomeni, 17,2 % pa ta pojem pozna. Tukaj imam samo njihovo samooceno glede poznavanja tega pojma, kot izboljšavo pa bi lahko predlagal, da bi dijaki pod vprašanjem opisali, kaj ta pojem pomeni, tako bi se resnično videlo, koliko vedo o tem pojmu.

6. b) Če si odgovoril z d), opiši, kako prakticiraš duhovnost.

Dijaki so opisali prakticiranje svoje duhovnosti. Ena dijakinja izvaja meditacijo, en dijak se ukvarja z jogo, tretji pa je opisal posebne tehnike s pomočjo kristalne kroglice. Zagotovo lahko v teh primerih opazimo nove obraze religioznosti in prakse, ki nadomeščajo ponudbe tradicionalnih verstev.

4.3.9 Elementi religioznosti odkriti pri dijakih

Opravil sem še nekatera križanja med odgovori. Iskal sem vsak drobec religioznosti, tudi v 2. sklopu ankete. V tem prikazu rezultatov bom za religiozne označil dijake, ki so vsaj na eno izmed teh vprašanj odgovorili z oceno 4 ali 5, prav tako tudi, če je pri vprašanju 4. b) opazno, da molijo vsaj ob izrednih trenutkih. Izvzeti sta samo vprašanji Bog ima v mojem življenju velik pomen in Menim, da bi joga ali podobne meditacijske tehnike pomagale mojemu duhu.

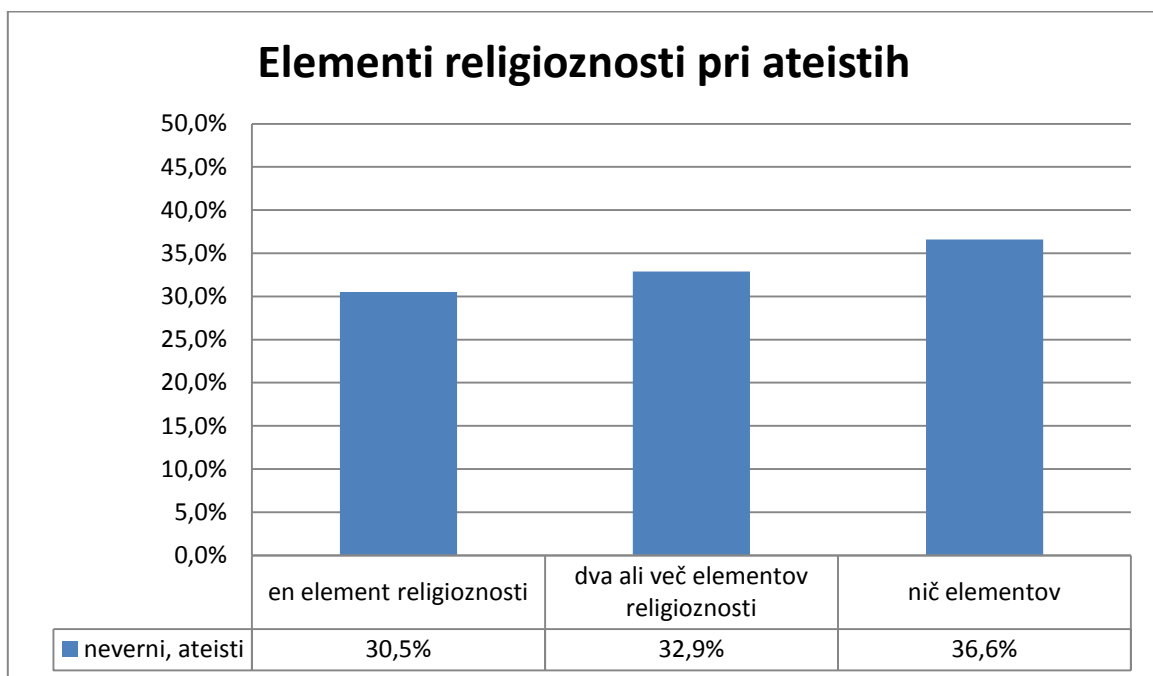
Grafikon 26: Elementi religioznosti

Moja kategorija Elementi religioznosti je podala zanimive rezultate. Pri kar 78,0 % dijakov so bili odkriti elementi religioznosti. Poskušal sem opozoriti na pojem religioznosti in odpreti nove dimenzije, kaj vse spada pod ta pojem. Šlo je za veliko elementov, ki jih avtorji uvrščajo pod rubriko ljudske religioznosti. Če bi podal še kakšno vprašanje, bi morda odkril še kakšen element religioznosti, prav tako pa bi se bilo zanimivo poglobiti še v psihološki del religioznosti in z mnogimi vprašanji odkriti prisotnost le-te pri dijakih.. Samo pri 22 % dijakov nisem zasledil elementov cerkvene ali ljudske religioznosti.

Seveda se pričakovano pojavi velika razlika med nevernimi in katoliki. Pri 88,7 % katolikov sem zasledil elemente religioznosti ter pri 63,4 % nevernih. Tukaj lahko vidimo, da pripadnost religiozni instituciji in vera v njene dogme ne povedo vsega o religioznosti, saj so

se v moderni družbi pojavili mnogi novi elementi, ki jih mladi vzamejo za svoje in vanje verjamejo/verujejo. Če te rezultate primerjam z rezultati sociologa Nika Toša, opazim veliko razliko. Tukaj sem religioznost zaznal pri kar 78 % dijakov, v njegovi raziskavi pa je kar 60 % anketirancev bilo označenih za neverne. S tem ko sem se raziskovanja religioznosti lotil na drugačen način, sem dobil zanimive rezultate, ki po mojem mnenju bolje prikažejo sliko religioznosti v moderni družbi.

Prav tako me je pri ateistih zanimalo, koliko elementov je prisotnih. V tabeli sem prikazal pri kolikih je bil prisoten samo en element in pri kolikih 2 ali več.

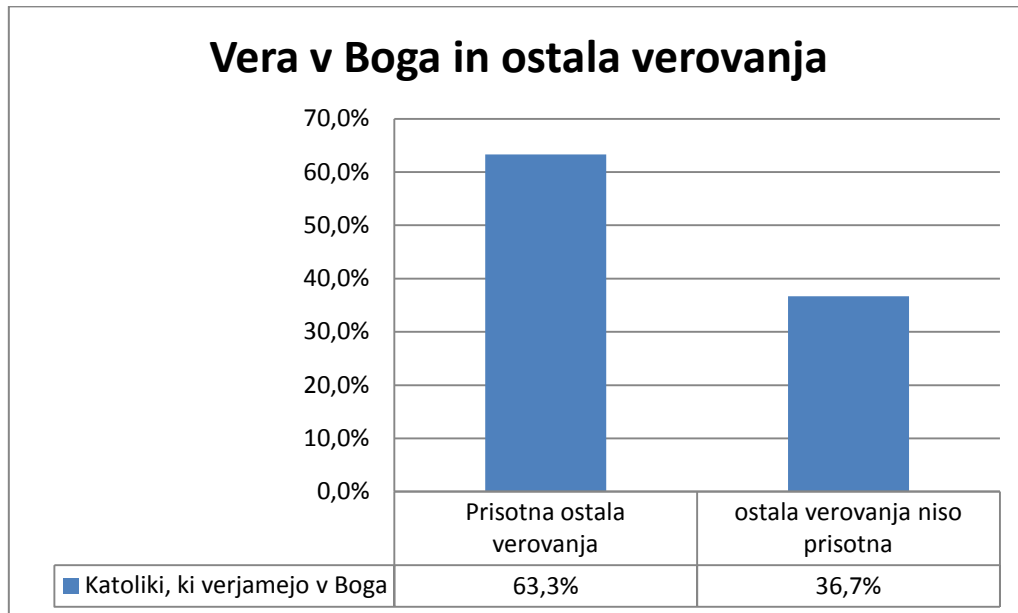

Grafikon 27: Elementi religioznosti pri ateistih

Ugotovil sem, da sem pri mnogih ateistih zaznal le en element, ki sem ga označil za religioznega (30,5 %). Sem pa pri mnogih (32,9 %) zasledil dva ali več elementov, kar kaže na pestrost pri njihovem religioznem razmišljanju.

4.3.10 Mešanje verovanj

Tukaj sem prikazal, koliko katolikov, ki veruje v Boga (N=49), hkrati verjame v verovanja, ki niso v skladu z nauki krščanstva (v to seveda ni všteto verovanje v Kristusovo vstajenje in posmrtno življenje).

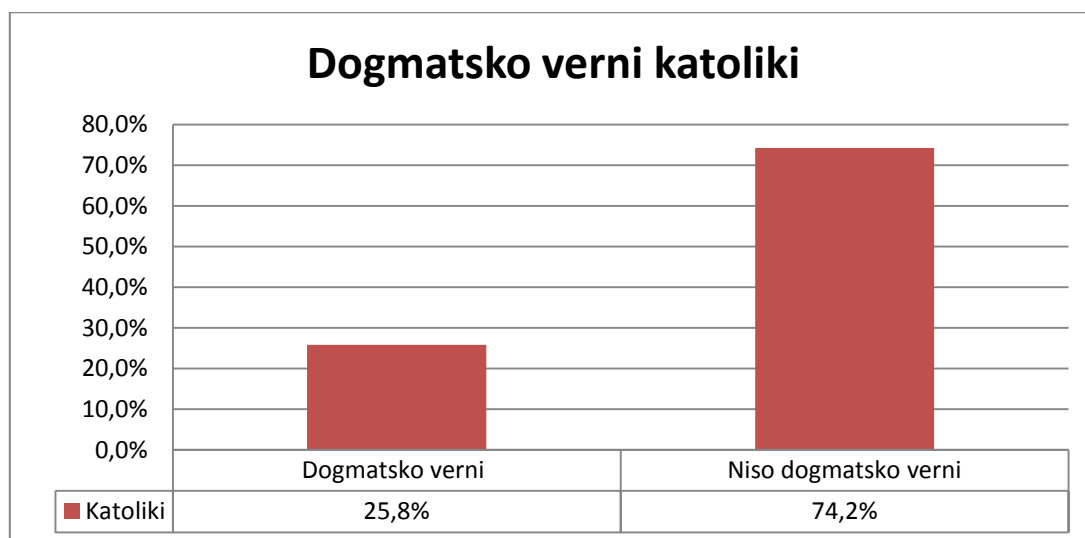

Grafikon 28: Vera v Boga in ostala verovanja

Kot sem opazil skozi literaturo, je bilo večkrat omenjeno, da mnogi, ki se sicer opredeljujejo za katolike, verjamejo tudi v razne druge stvari, ki niso v skladu s krščansko vero. V vzorcu sem ugotovil, da so pri 63,3 % katolikov, ki verjame v Boga, prisotne tudi ostale oblike verovanj. Pri 36,7 % takšnih pa nisem opazil ostalih religioznih elementov in za te lahko rečem, da verujejo samo v skladu s krščansko vero.

4.3.11 Dogmatsko verni katoliki

Ustvaril sem tudi kategorijo »dogmatsko verni katoliki«. Da sem jih lahko označil za dogmatsko verne, so morali izpolnjevati tri kriterije: verjeti v posmrtno življenje, verjeti v Kristusovo vstajenje in verovati v Boga.

Grafikon 29: Dogmatsko verni katoliki

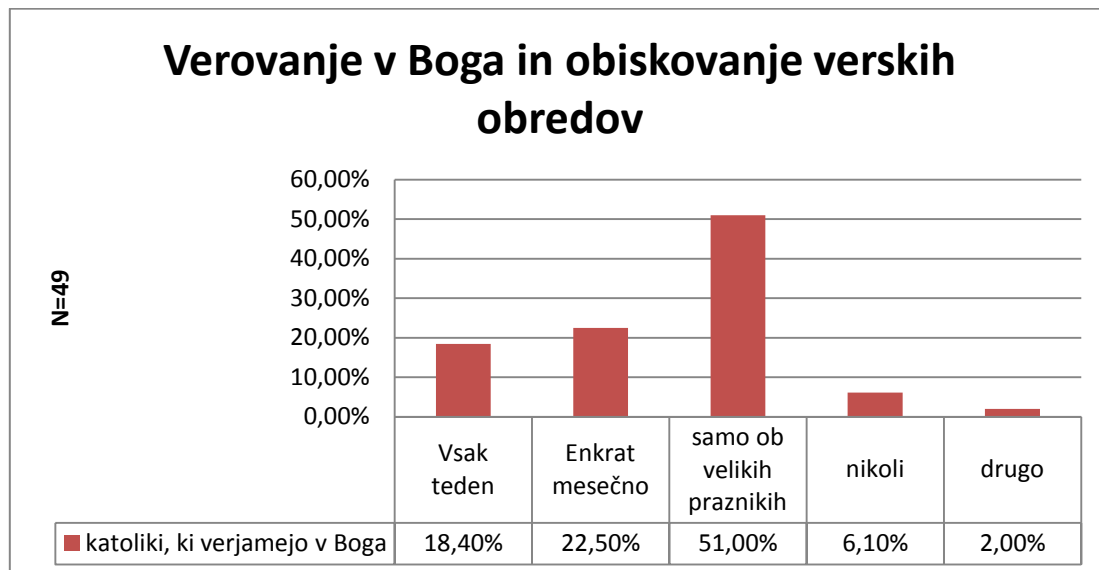
Rezultati so me presenetili, saj sem pričakoval, da bo veliko manj katolikov izpolnjevalo te kriterije. 25,8 % jih je dogmatsko vernih, 74,2 % jih pa ni, tako da kar veliko katolikov še veruje v skladu z nauki krščanstva.

4.3.12 Vera in obiskovanje verskih obredov

Grafikon 30: Dogmatsko verni katoliki ter njihovo obiskovanje verskih obredov

Opazno je, da kar 60,0 % dijakov obiskuje verske obrede ob velikih praznikih. Samo 36,0 % jih obrede redno obiskuje (vsaj enkrat mesečno). Torej lahko opazimo, da Cerkev izgublja mnoge vloge, saj današnje oblike druženja ponujajo mnoge alternative.

Grafikon 31: Vera v boga in obiskovanje verskih obredov

Pri tistih, ki verujejo v boga in obiskujejo verske obrede, sem dobil podobno sliko. 51,0 % verske obrede obiskuje ob velikih praznikih, 40,9 % pa bolj ali manj redno. Tukaj je celo opazna skupina nikoli (6,1 %).

Ugotovil sem, da mnogi katoliki, ki verujejo v skladu z nauki vere, ne obiskujejo več redno verskih obredov.

4.4 Intervju s pripadnikom rastafarjanske veroizpovedi

Postavil sem naslednja vprašanja:

1. Kako si prišel v stik s to obliko religije? Starši, mediji, šola, osebna izkušnja ...? Opiši.
2. Povej nam kaj o religijski pripovedi tvoje religije (mitološko-zgodovinsko ozadje).
3. Povej mi o ideji (nauku) tvoje religije.
4. Ali nauke upoštevaš in spoštuješ tudi v vsakdanjem življenju?
5. Kakšni so tvoji rituali oz. kako navezuješ stik s tvojim »Bogom« oz. s svetim?
6. Kaj ti prinaša ta duhovnost v tvojem vsakdanjem življenju? (na duhovnem nivoju)
7. Ste med seboj kot skupnost vernikov močno povezani ali poteka verovanje samo na individualnem nivoju?
8. Imate prostor, kjer se dobivate z drugimi verniki te veroizpovedi?
9. Se v družbi čutiš sprejetega, kljub drugačni veroizpovedi?
10. Bi Slovenijo označil kot družbo z visoko religijsko toleranco?

4.4.1 Ovrednotenje intervjuja²

Opravil sem samo en intervju, tako da iz njega ne morem potegniti kakšne posplošitve dejstev. Pomembna ugotovitev se mi zdi, da dijak ni prišel do svoje religije preko družine, tako kot večina, ampak je svojo novo kulturo pridobil s pomočjo medijev, v njegovem primeru glasbe. Tako vidimo, da mediji igrajo vedno večjo vlogo, sploh pri tem, da do mladih pridejo manj znane religiozne oblike in prakse. Ugotovil sem, da gre pri njegovi religiji za sekto, ki se je odcepila od krščanstva, religija pa poudarja pomen duhovnih vrednot.

Sam pravi, da poskuša upoštevati čim več naukov, nekaterih pa kljub temu ne (veganstvo). Stik s svojim bogom izvaja preko molitev in meditacije. Prav meditacija postaja vedno bolj priljubljena oblika duhovnega iskanja. Intervjuvanec pa za svojo versko doživetje uporablja tudi glasbo. Religija mu posreduje tudi nekatere vrednote, sam pravi, da mu prinaša večji pozitivizem in drugačni pogled na svet, ki se izoblikuje zaradi novih vrednot. Pričakovano

² Intervjuvanec je dobil vprašanja v vpogled že prej, tako da je na vprašanje o mitološkem ozadju religije odgovoril s pomočjo virov, ki niso preverjeni. Vendar ni bil namen tega intervjuja spoznati dejstev o rastafarjanstvu, ampak spoznati nov religijski obraz in kako vernik živi svojo religijo.

smo tudi v tem primeru priča veri, ki temelji na individualiziranem nivoju, saj niso povezani v organizacijo, pa tudi somišljenika ima za zdaj le enega. Pove, da verniki nimajo skupnega prostora za izvajanje verskih obredov ali pa tega prostora ne pozna.

V družbi se počuti sprejetega, res pa je, da svojega zunanjšega videza ni popolnoma prilagodil kulturi njegove religije. Opaža, da v Sloveniji preveč ljudi goji predsodke do rastafarjancev in opozarja na dejstvo, da stopnja religijske tolerance ni ravno visoka.

Več o odgovorih na vprašanja si lahko pogledate v prilogah.

5. SKLEPI

5.1 Potrditev oziroma opustitev hipotez

1. Svojo prvo hipotezo lahko zavržem. Ateisti bolj verjamejo tehnikam napovedovanja prihodnosti in v srečne številke. Katoliki pa bolj verjamejo v usodo, karmo, reinkarnacijo, nadnaravne sile in v horoskope. Torej so katoliki za te tipe religioznosti bolj dovzetni kot ateisti, čeprav razlike med nekaterimi verovanji niso velike.
2. Drugo hipotezo lahko potrdim. Elemente religioznega sem našel pri 63,4 % ateistov, kar je velika večina. Pri nekaj več kot 30 % ateistov sem našel več kot en element religioznosti.
3. Tretjo hipotezo lahko potrdim, saj sem pri kar 63,3 % katolikov zaznal, da poleg verovanja v Boga verjamejo v druga verovanja, ki niso v skladu z nauki krščanstva.
4. Četrto hipotezo lahko zavržem, saj je takšnih ateistov samo dobrih 17 %, kar postavlja pod vprašaj, da še niso doživeli dovolj težkih življenjskih izkušenj.
5. Peto hipotezo lahko potrdim, saj se je v samooceni religioznosti za vsaj malo ali bolj religiozne označilo skoraj 60 % dijakov.
6. Šesto hipotezo lahko delno potrdim, saj je v odstotkih razlika majhna, vendar se lahko v tej majhni razliki kljub temu skriva velik vpliv religije. Za lažje ovrednotenje hipoteze bi moral opraviti dodatne raziskave.
7. Sedmo hipotezo lahko potrdim, saj se kar 66 % katolikov ne strinja s trditvijo, da ima Cerkev v njihovem življenju pomembno vlogo. Prav tako jih 56,7 % meni, da Cerkev ne daje moralnega zgleda.
8. Delno lahko potrdim osmo hipotezo. Manj kot polovica katolikov verjame v posmrtno življenje in Kristusovo vstajenje, vendar nekaj čez 50 % katolikov verjame v Boga.
9. Deveto hipotezo lahko ovržem, z ugotovitvijo, da je kar 25,4 % katolikov dogmatsko vernih.
10. Deseto hipotezo lahko ovržem, saj je mnenje, da bi tehnike meditacije, joge pomagale njihovu duhu izrazilo le 21,5 % dijakov.
11. Enajsto hipotezo lahko potrdim. Ugotovil sem, da kar 60 % dogmatskih vernikov obiskuje verske obrede samo ob velikih praznikih. Prav tako 51 % verujočih v boga

obiskuje verske obrede samo ob velikih praznikih, 6 % celo nikoli. Torej je veliko vernih ljudi, ki cerkev ne obiskujejo redno.

5.2 Možnost izboljšav

Veliko predlogov za izboljšave sem napisal že med analizo. Želel bi izpostaviti, da bi bilo pomembno in potrebno povečanje vzorca in opraviti njegovo razpršenost tako, da bi zajeli različne slovenske regije, tako urbana kot ruralna območja, dodatno raziskali področje religioznosti in da bi v raziskavah bolj upoštevali elemente ljudske religioznosti. Vprašalnik bi lahko imel več vprašanj in podvprašanj, s katerimi bi iskali nove obraze religioznosti. Lahko bi se izvedle tudi psihološke raziskave na temo vere in religioznosti. Že Luckmann je v svoji knjigi trdil, da si je za stanje religije v moderni družbi potrebno zastaviti prava vprašanja, sam sem si jih v okviru tega projekta zastavil in se jim, kolikor se je le dalo tudi približal, z željo za čim boljšimi ugotovitvami.

Seveda želim opozoriti, da sem pri tej raziskovalni nalogi uporabil tvegano tezo, kaj vse lahko človeka označi za religioznega, vendar sem želel pokazati, da gotovo to niso več samo stvari, kot vera v boga ipd. Menim, da se mnogi ne bodo strinjali z mojim pristopom in z načinom razmišljanja o tej temi, vendar obraz religije in religioznega ni tako enostranski, kot se zdi, več pa bi lahko pokazale nove sociološke raziskave.

5.3 Kratka predstavitev rezultatov, nova spoznanja

- Ugotovil sem, da tradicionalna religija ni več edini indikator religioznosti v današnji družbi, saj so trg religioznih vsebin preplavile številne druge ponudbe, ki vsebujejo religiozne vsebine in tako posameznikom odgovorijo na pomembna življenjska vprašanja.
- Prav zaradi širokega trga religijskih vsebin, prihaja med mladimi do verskega sinkretizma. Do tega prihaja tudi pri mnogih katolikih, saj tudi njih ne dosežejo več samo vsebine krščanske religije.
- Novih alternativ za tradicionalna verovanja je veliko (vzhodna verstva, meditacija, joga, ezoterika, naravna verstva, astrologija, okultizem, razna vraževerja kot verovanje v usodo, nadnaravno, psihokulti ...).
- Če ljudje ne obiskujejo cerkva, še to ne pomeni, da niso cerkveno religiozni. Cerkev kot kaže izgublja pomembno družbeno vlogo, tako jo tudi verni ljudje ne obiskujejo redno.
- Ugotovil sem, da cerkev za katolike nima velike vloge, je pa problem, da nimam nobenih starejših rezultatov, da bi lahko napravil primerjave. Na družbenih vprašanjih se pojavi majhna razlika, vendar je po mojem mnenju ta razlika nastala prav zaradi vpliva religije, tako da je ta vpliv opazen le še pri manjšini katolikov.
- Pokazal sem, da tudi pri tistih, ki so označeni za neverne, lahko najdemo religiozne drobce. Tudi za opredeljene neverne ni nujno, da ne razmišljajo drugače, kot bi bilo značilno za sekularni svet.
- Mnogi verniki kombinirajo nauke krščanstva z drugimi verovanji, ki niso v skladu z nauki krščanske vere.
- Odkril sem mnoge nove obraze izražanja religioznosti v moderni družbi.
- Spoznal sem, da je religioznost potrebno proučevati z vidika cerkvene in ljudske religioznosti, saj tako o njej dobimo popolnejšo sliko, mnogi sicer neverni, še vedno priznavajo in verjamejo v nekatere stvari, ki niso značilne za sekularni svet.

Cilji so bili doseženi s preučevanjem literature in samostojnim raziskovanjem, s pomočjo ankete in intervjuja, zato je bil namen naloge dosežen. Z nalogo sem odgovoril na raziskovalna vprašanja in ovrednotil hipoteze.

5.4 Načelo družbene odgovornosti

Odprl sem novi manj raziskani problem, ki bo v naslednjih letih, ko se bo pod vplivom novega vala modernizacije okolje še bolj spremenilo, vstopil v ospredje. Norme tradicionalnih religioznih institucij bodo izgubljale na pomenu in individualna oblika religioznosti bo vedno pogostejša. Prav tako se bo verjetno na tržišču izbire pojavilo veliko novih religijskih praks, ki bodo izpolnjevale človekove potrebe po verovanju, bodisi temelječe na verskih naukih ali kvazireligiozne. Opozoril sem, da ima morda institucionalno organizirana religija v moderni družbi vedno manjši pomen, vendar naš svet nikakor ne gre na pot sekularnega sveta, saj prihajajo nova verovanja, ki nadomeščajo staro religijo. Družbeno odgovorno pa je, da na te spremembe ljudi opozorimo in pokažemo, da nikakor ne drži, da se na Zahodu ne veruje, le obrazi verovanja so se spremenili. Želim opozoriti tudi na strpnost med ljudmi, saj nekateri nikakor ne razumejo, kako lahko nekdo drug verjame v nekaj drugega, vendar moramo pokazati razumevanje, saj morda prav to verovanje osebi prinaša duhovni mir, ki ga išče vsak človek. Pokazal in predstavil sem različne religijske skupine v Sloveniji, pomembno je, da se pripadniki katoliške veroizpovedi zavemo, da v Sloveniji nismo edina religijska skupnost in spoštujemo tudi druge veroizpovedi ter jim damo pravico do svobodnega in enakopravnega delovanja. Svoboda in enakopravnost vseh, ne glede na veroizpoved pa je pogoj za pravično in demokratično družbo. Svojo nalogo sem pripravil pregledno in z vso strokovnostjo, tako da bodo moji sklepi lahko pomagali drugim raziskovalcem. Za konec odgovorno priznavam, da moje delo vsebuje pomanjkljivosti, vendar sem jih v čim večji meri poskušal odkriti sam, da nanje opozorim nadaljnje raziskovalce tega področja.

6 VIRI IN LITERATURA

- Črnič, A. (2001). [elektronski vir]. Teorija in praksa definiranja religije. *Teorija in praksa*, 1004-1016. Dostopno na URL: <http://dk.fdv.uni-lj.si/tip/tip20016Crnic.pdf>.
- Glavnik, B. (2011). [elektronski vir]. *Kulturna religija - poskus opredelitve: diplomsko delo*. Ljubljana: (samozaložba). Dostopno na URL: <http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska/pdfs/glavnik-barbara.pdf>.
- Jones, M., Lawson, T., & Moores, R. (2004). *Sociologija - shematski pregledi*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
- Lopert, M. (2008). [Elektronski vir]. Identiteta in religioznost. *Bogoslovni vestnik*, 137-146. Dostopno na URL: <http://www.teof.uni-lj.si/uploads/File/BV/BV-08-1-10-Lopert-Identiteta.pdf>.
- Luckmann, T. (1997). *Nevidna religija*. Ljubljana: Knjižna zbirka Krt.
- Mlacovič, D., Urankar, N. (2011). *ZGODOVINA 2*. Ljubljana: DZS.
- Počkar, M. (2011). *SOCIOLOGIJA*. Ljubljana: DZS.
- Stark, R., Bainbridge, W. S. (2007). *Teorija religije*. Ljubljana: FDV.
- Škafar, V. (1998). *Verstva, sekte in novodobna gibanja*. Celje: Mohorjeva družba.
- Škamperle, I. (2007). [Elektronski vir]. Globalizirano sveto in nove oblike religioznosti. *Bogoslovni vestnik*, 117-132. Dostopno na URL: <http://www.teof.uni-lj.si/uploads/File/BV/BV-07-1-09-SkamperleGlobalizirano.pdf>.

- Urad vlade RS za verske skupnosti. (2008). [Elektronski vir]. *Država in vera v Sloveniji*. Ljubljana: Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti. Dostopno na URL: http://www.arhiv.uvs.gov.si/fileadmin/uvs.gov.si/pageuploads/razni_dokumenti/DRZAVA_IN_VERA_V_SLOVENIJI_THE_STATE_AND_RELIGION_IN_SLOVENIA.pdf.
- Žagar, M. (2007). [Elektronski vir]. *Religijske spremembe v tranzicijskih državah podobe ateizirane vernosti na Slovenskem: diplomsko delo*. Ljubljana: (samozaložba). Dostopno na URL: <http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska/pdfs/zagar-milan.pdf>.
- *Wikipedia*. (5. 1 2013). Prezeto 16. 1 2013 iz Destiny: <http://en.wikipedia.org/wiki/Destiny>
- *Wikipedia*. (11. 1 2013). Prezeto 15. 1 2013 iz Karma: <http://en.wikipedia.org/wiki/Karma>
- *Wikipedia*. (11.11.2012). Prezeto 13.1. 2013 iz Syncretism : <http://en.wikipedia.org/wiki/Syncretism>

PRILOGE

Priloga1: Anketa

Pozdravljeni, delam raziskovalno nalogo v okviru projekta Mladi za napredek Maribora 2013 na področju sociologije. Pred vami je kratka anketa, ki je anonimna. Prosim, da na vprašanja odgovarjate iskreno.

SPOL: M Ž

LETNIK: _____

1. a) Kateri veroizpovedi pripadaš?

- a) katoliški
- b) pravoslavni
- c) islamski
- d) »new age« duhovnosti
- e) sem ateist, nobeni
- f) ne vem
- g) drugo: _____

1. b) Odloči se za enega izmed odgovorov:

- a) Sem zelo religiozen (veren).
- b) Sem religiozen (veren).
- c) Sem malo religiozen (veren).
- d) Nisem religiozen.

2. Spodaj se nahaja seznam trditev. Ovrednotite jih tako, da na lestvici ob trditvi obkrožite ustrezno številko, pri čemer 1 pomeni *popolnoma se ne strinjam*, 2 *se ne strinjam*, 3 *sem neopredeljen*, 4 *se strinjam* in 5 pomeni *popolnoma se strinjam*.

Verjamem, da je s pomočjo različnih tehnik (karte, astrologija ...) mogoče napovedati prihodnost.	1	2	3	4	5

Verjamem v horoskope.	1	2	3	4	5

Verjamem v numerologijo (srečne številke, posebni datumi).	1	2	3	4	5

Verjamem, da moje življenje vodi usoda.	1	2	3	4	5

Verjamem v reinkarnacijo.	1	2	3	4	5

Verjamem v karmo.	1	2	3	4	5

Verjamem, da obstajajo energije ali druge nadčutne, nadnaravne sile, ki lahko vplivajo na naše življenje.	1	2	3	4	5

Verujem v Boga.	1	2	3	4	5

Verjamem v posmrtno življenje.	1	2	3	4	5

Menim, da bi joga ali podobne meditacijske tehnike pomagale mojemu duhu.	1	2	3	4	5

rešite (samo katoliki)

Bog ima v mojem življenju velik pomen.	1	2	3	4	5

Verjamem v Kristusovo vstajenje.	1	2	3	4	5

3. Na vprašanja odgovori z DA, NE ali NE VEM.

Nasprotujem splavu.	DA	NE	NE VEM

Skupnost dveh homoseksualnih oseb zame ni moralna.	DA	NE	NE VEM

Imam zakrament birme.	DA	NE	NE VEM

(rešijo samo katoliki)

Cerkev mi daje moralni vzgled. DA NE NE VEM
Cerkev ima v mojem življenju veliko vlogo. DA NE NE VEM

4. a) Verske obrede obiskujem (odloči se za enega izmed odgovorov):

- a) vsak teden
- b) enkrat mesečno
- c) samo ob velikih praznikih
- d) nikoli
- e) drugo: _____

4. b) Molim oziroma izvajam druge verske obrede. (odloči se za enega izmed odgovorov):

- a) vsak dan
- b) nekajkrat mesečno
- c) samo ob izrednih trenutkih
- d) nikoli
- e) drugo: _____

5. (rešite le katoliki) Izberi enega izmed dejavnikov, ki ima po tvojem mnenju največji vpliv na tvojo religioznost (vernost).

Družina:___ Šola:___ Vrstniki:___ Mediji:___ Cerkev:___

6. a) V kolikšni meri si seznanjen z novodobno («new age») duhovnostjo?

- a) Prvič slišim za to.
- b) Sem slišal, vendar ne poznam.
- c) Poznam »new age« duhovnost.
- d) Poznam in jo prakticiram.

b) Če si odgovoril z d), opiši, kako prakticiraš duhovnost.

Priloga 2 intervju

1. Kako ste prišli v stik s to obliko religije? Starši, mediji, šola, osebna izkušnja ...?

Opiši.

V stik s to religijo sem prišel že pred leti z glasbo reggae legende Boba Marleyja, ki je s svojo revolucionarno glasbo rastafarijansko vero v njegovem času razširil po vsem svetu. Pri zanimanju za reggae se vedno začne pri Bobu Marleyju, nekateri tam tudi zaključijo, toda mene je ta zvrst pritegnila in začel sem še z ostalimi poznanimi izvajalci, se poglobil v ozadje in pogosto opevano tematiko - rastafarianstvo.

2. Povej nam nekaj o religijski pripovedi tvoje religije (mitološko-zgodovinsko ozadje).

Rastafarijanska vera se deli na 3 glavne veje, vsaka od njih ima nekoliko drugačno zgodovinsko osnovo, ki pa se je razvila na krščanski veri. Verstvo izvira z Jamajke, kjer so zatirani črnci za boga na Zemlji izbrali etiopskega vladarja Haileja Selassieja I, ki se je uprl kolonizaciji Italijanov in se s tem ter mnogimi drugimi dejanji postavil za pravice črncev in zavaroval edino svobodno afriško državo Etiopijo. Bobo Shanti in Nyahbinghi odred veruje v Marcus Garveya kot preroka in Haileja Selassieja I kot boga. Tretja veja: 10 plemen Izraela pa veruje v Selassieja kot preroka in vesoljno silo JAHN kot boga. Sam nisem temnopolt, štejem se k zadnjemu odredu, ki temelji na enakih vrednotah kot ostala dva.

3. Povej mi kaj o ideji (nauku) tvoje religije.

Rastafarianstvo temelji na treh stvareh: ljubezni do vseh ljudi, miru na svetu in svobodi. Spodbuja in spoštuje povezanost z naravo ter nematerialistični pogled na svet. Prezira pa sedanje stanje v svetu, ki ga imenujejo "Babylon" - svet poln korupcije, materializma, egoizma, sovraštva in neenakosti med ljudmi.

4. Ali nauke upoštevaš in spoštuješ tudi v vsakdanjem življenju?

Nauke svoje religije se trudim upoštevati, kolikor se da, nekateri deli pa mi ne ustrezajo, kot je npr. veganstvo.

5. Kakšni so tvoji rituali oz. kako navezuješ stik s tvojim »bogom« oz. s svetim?

S svojim bogom se povezujem s sproščanjem in meditacijo ob reggae glasbi in molitvijo pred pomembnimi dogodki.

6. Kaj ti prinaša ta duhovnost v tvojem vsakdanjem življenju? (na duhovnem nivoju)

Duhovnost mi prinaša večji pozitivizem v vsakdanjem življenju in morda razplet nekaterih dogodkov, kot sem si jih zamislil ter boljši pogled na svet.

7. Ste med seboj kot skupnost vernikov močno povezani ali poteka verovanje samo na individualnem nivoju?

V Sloveniji ima rastafarjanstvo malo pripadnikov. Meditacija je seveda boljša v družbi somišljenikov, kar pa je zame do sedaj le eden.

8. Imate prostor, kjer bi se dobivali z drugimi verniki te veroizpovedi?

Nimamo skupnih prostorov, je pa možnost, da jaz ne vem za njih.

9. Se v družbi čutiš sprejetega, kljub drugačni veroizpovedi? Opiši.

V družbi nisem obravnavam kot drugačen zaradi svoje veroizpovedi, zato ker je ne kažem navzven. Morda bi bil, če bi veri prilagodil svoj videz npr. z dreadlocks.

10. Bi Slovenijo označil kot družbo z visoko religijsko toleranco?

Slovenska toleranca do rastafarjancev je nizka, saj "Raste" posebej starejši zaradi videza pogosto povezujejo z narkomani, toda nimajo dovolj širokega pogleda in sodijo brez kakršnega koli znanja o tem.